

Iskra

22

Predpraznično vzdušje

Iskra že lep čas živi v vzdušju svojega velikega jubileja-štiridesetletnice življenja in dela v našem času in prostoru. Že doslej je nekaj naših TOZD in DO slavnostno praznovalo različne obletnice svojega delovanja, vpete v naše letošnje jubilejno leto.

Najnovejša slavnost ob štiridesetletnici je bilo odprtje strokovno pripravljene razstave o partizanskih radijskih delavnicah 99 d, ki so jo odprli v ponedeljek, 9. junija v avli Iskrine stolpnice in o kateri podrobneje poročamo na drugem mestu. Vsekakor je takšna, zgodovinsko-strokovna predstavitev partizanske zibelke Iskre dovolj pomemben prispevek k praznovanju našega jubileja.

Vendar pa tečejo tudi v polnem zamahu priprave na zaključno slavnost našega jubileja, na srečanje dneva borca in Iskre, ki bo v soboto, 28. tega meseca v Kranju, rojstnem kraju Iskre in v organizaciji treh naših tamkajšnjih delovnih organizacij Kibernetike, Telematike in ERO.

In da bo dan praznovanja naših štirih desetletij zares imponanten in veličasten nas na to nedvoumno opozarja število prijavljenih udeležencev slavlja v Kranju. Do 8. junija je organizator proslave že prejel nič več in nič manj kot 16.622 dokončnih prijav udeležencev, vsekakor pa to ni dokončno število Iskrašev, ki se bodo zbrali na svojem in borčevskem dnevu čez slabih štirinajst dni.

D. Ž.

Izredna seja DS SOZD Iskra

Še vedno začasni planski dokumenti

Ker delavski svet Iskre Delte še vedno ni sklepal o pripombah in amandmajih te delovne organizacije k planskim dokumentom celotne Iskre, so morali razpravo in odločanje o tem preložiti na naslednje zasedanje delavskega sveta SOZD Iskra.

Najpomembnejša točka dnevnega reda in zaradi nje so tudi sklicali izredno zasedanje delavskega sveta SOZD Iskra, je bilo predvideno vnovično sklepanje o sprejemu predlogov planskih dokumentov SOZD Iskra in nekaterih spremembnih aktov. Kot je znano, je Deltina delegacija na zasedanju 22. aprila glasovala proti sprejemu teh dokumentov, do tokratnega izrednega zasedanja pa je potekalo aktivno usklajevanje, da bi končno v Iskri le sprejeli te pomembne dokumente — srednjeročni plan do leta 1990, dolgoročni plan Iskra 2000, letošnji plan (?), itd.

Do izredne seje, bila je v sredo, 11. junija, je bilo torej časa dovolj, spet pa moramo, žal, zapisati, da Iskra še vedno ostaja brez trdno sprejetih načrtov za delo v prihodnje. Vzrok je v tem, da je usklajevalna komisija pripravila svoje pripombe in dopolnila, ni pa o njih

sklepal delavski svet Iskre Delte, zato tudi njihov delegat tokrat ni mogel glasovati.

Delavski svet celotne Iskre je zato odločanje o teh dokumentih preložil na eno prihodnjih zasedanj, hkrati pa sklenil, da bo Iskra z nastalim položajem seznanila republiške organe, družbenega pravobranilca in organe občine Bežigrad, kjer je sedež Delte. Zavrnil je tudi zahtevo Iskre Delte, da umakne svoje sklepe s prejšnje seje o uvedbi ukrepov v skladu s 116. členom Sporazuma o združevanju v SOZD Iskra.

V nadaljevanju so delegati — to je bila njihova zadnja seja v tej sestavi — določili predlog Sporazuma o izvajanju Iskrinega srednjeročnega načrta na področju dejavnosti skupnega pomena ter ga dali v

sprejemanje po delavskih svetih DO.

Tudi poznejše točke dnevnega reda so bile v bistvu nadaljevanje aprilskega zasedanja. Najprej so se delegati seznanili z izvajanjem sklepov v zvezi s sanacijo firme Iskra Electronics New York in predlogom dopolnitev sanacijskega programa. V. d. direktorja Iskre Commerce Janez Vipotnik je ob tem poudaril, da se položaj v tej Iskrini firmi izboljšuje in, da bo letošnje leto verjetno končala z minimalnim dobičkom. Precej govora je bilo tudi o kadrovanju in razporejanju delavcev v INO-mrežo, v zvezi s čimer je Iskra že pripravila poseben dokument.

Na zasedanju sta nato sledili poročili o spremljanju in uresničevanju Sporazuma o medsebojnem poslovnem-tehničnem sodelovanju

med ZO PTT Slovenije in SOZD Iskra v lanskem letu ter o družbeno-institucionalni propagandi v Iskri v letu 1985.

Delegati so se na izrednem zasedanju seznanili tudi z Iskrino zunanje-trgovinsko menjavo in problematiko v letošnjem letu. Miloš Resnik iz Iskre Commerce jim pri tem ni mogel postreči z razveseljivimi podatki: v petih mesecih je Iskra izvozila za nekaj manj kot 90 milijonov dolarjev ter s tem letni izvozni načrt uresničila šele 33%. Zelo se je poslabšala tudi struktura izvoza, saj se je konvertibilni izvoz v primerjavi z enakim obdobjem lani zmanjšal kar za 7%. Problem je predvsem v dohodkovno vse manj zanimivi prodaji na tuje, v Iskri pa jo bomo morali že v kratkem vzpodbuditi z interno stimulacijo.

Delavski svet je na tej seji podelil tudi »Inovacijske nagrade Iskre« v letu 1986 in »Nagrade Iskre«, o čemer pa bomo seveda še obširneje poročali.

Lado Drobež

Doslej prijavljenih 16.622 udeležencev

Do vključno 8. junija je organizator letošnjega dneva borca in Iskre, ki je hkrati tudi proslava 40-letnice Iskre, prejel dokončne prijave 16.622 udeležencev, kar pa seveda še ni dokončno število udeležencev slavlja 28. junija v Kranju. Ob tem so po svoje zanimivi in značilni tudi podatki o številu udeležencev iz posameznih naših delovnih organizacij.

Iskra srednja šola
ZORIN
IKM
Invest servis

Iskra Delta	77
Center za elektrooptiko	42
Široka potrošnja	1181
Kondenzatorji Semič	808
Avtoelektrika Nova gorica	1570
Avtomatika — Ljubljana	1147
IEZE — Ljubljana	1066
ERO	797
Telematika	4327
Kibernetika	4950
Iskra Commerce	500
Skupaj udeležencev	16.622

V okviru slavnostnega programa ob štidesetletnici Iskre v Kranju bo nastopil tudi mešani pevski zbor Iskra Kranj.

Konec aprila je pevski zbor Iskra Kranj proslavil 15-letnico delovanja moškega in 5-letnico mešanega pevskega zbora. Zadnjih deset let ju vodi Marko Studen. Koncert je posnel tudi radio Ljubljana za posebno oddajo, posvečen pa je bil tudi 40-letnici ustanovitve Iskre v Kranju.

Zbor se z rednim koncertiranjem vedno bolj vključuje v koncertno dejavnost, ki je že zdavnaj presegla domače okvire. Ker ima kar tri pokrovitelje, Kibernetiko, Telematiko in Električno orodje, ima gotovo najbolj urejene razmere za delovanje. To je pravi delavski zbor, ki združuje tudi del pevcev z daljšim pevskim stažem, kot jih navajajo obletnice. Kar precej pevcev je ob tej priložnosti dobilo tudi Gallusova priznanja — srebrne in zlate značke za 15 in 25 let pevskega nastopanja. Priznanja ZKO Slovenije je podelil pevcem Matevž Oman, predsednik ZKO Kranj. Zbor pa je ob tej priložnosti podelil tudi svoja posebna priznanja.

Spremeniti samoupravni mehanizem

Iskrine delovne organizacije se strinjajo z nekaterimi Deltinimi pobudami in stališči, da je samoupravni mehanizem v celotnem Iskrinem sistemu tog in zastarel in, da ga je potrebno spremeniti. Toda spremembe samoupravnih splošnih aktov zahtevajo postopne, poglobljene in ponekod dolgotrajne postopke. Za samoupravno dogovarjanje in usklajevanje pa je potrebna tudi velika mera strpnosti, nezaletavosti in razumevanja.

Osnovni cilj razširjene seje predsedstva KOS (bila je 6. junija) je bil, da so delegati še enkrat obravnavali dosedanje aktivnosti glede zapleta, ki je nastal po negativnem glasovanju Deltine delegacije na zadnji seji delavskega sveta. Predsedstvo je zavrnilo obtožbe, da se spor odvija med vodstvom SOZD in Delto, saj so vsi samoupravni organi na svojih sejah problematiko konstruktivno obravnavali. V bodoče pa bo gotovo potrebno več samoupravnega in strokovnega usklajevanja, vsekakor pa skupnega sodelovanja vseh sredin, da ne bo prihajalo do blokiranja samoupravnih procesov.

Predsednik delavskega sveta Janez Kern je znova razložil, kako je potekalo strokovno in samoupravno usklajevanje planskih dokumentov in še enkrat poudaril, da je Delta z vztrajanjem na pogoju, da ne sprejmejo planskih dokumentov, dokler ne bodo spremenili temeljnih splošnih aktov, povzročila motnje v samoupravnih procesih. Predvsem se ni držala samoupravne poti, ker za sejo delavskega sveta ni pripravila amandmajev. Svojo razpravo je zaključil z mislijo, da je Delta v zadnjem mesecu delovala v smislu pogajanja, ne pa samoupravnega dogovarjanja. Zato je tudi sindikat poskušal zadeve reševati s samoupravnim usklajevanjem, hkrati pa se zaveda, da je splošne akte treba spremeniti, toda dokler veljajo, jih je potrebno upoštevati in jim dati določeno dinamiko.

Ob tem pa je delegat Delte poudaril, da je bil čas za samoupravno usklajevanje planskih dokumentov prekratek, da Delta v štirinajstih dnevih ni mogla slicati svojega delavskega sveta in tako pripraviti amandmajev. Zato je Delta zahtevala, da mora delavski svet SOZD vrniti dokumente v delovno fazo. Poleg tega je poudaril, da gre za normalen delovni, pravni in samoupravni postopek, kajti delavski svet ima pravico zahtevati, da se dokumenti vrnejo v delovno fazo. S tem pa se, kot je dejal Deltin delegat, samoupravni procesi ne prekinjajo in ne motijo.

Ob zaključku te točke dnevnega reda je predsedstvo sprejelo naslednje sklepe:

1. Predsedstvo ugotavlja, da so predsednik DS SOZD, predsednik SDK SOZD in predsednik KOS delovali v skladu s sklepi organov, ki jih vodijo. Zato meni, da je ustvarjanje vtisa, da gre za spor med predstavniki strokovnih, samoupravnih in DPO organizacij SOZD in organi DO Delta neutemeljeno, saj so predstavniki organov SOZD dolžni zastopati stališča, ki so bila sprejeta na teh organih. Zato predsedstvo daje podporo dosedanjemu delovanju predsednika KOS v razreševanju problemov, ki so bili povzročeni z negativnim stališčem DO Delta na seji DS SOZD dne, 28. 4. 1986.

2. Predsedstvo KOS ugotavlja, da procesi samoupravnega sporazumevanja in dogovarjanja v SOZD Iskra terjajo dosledno spoštovanje sprejetih rokov za pripravo in obravnavo posameznih gradiv, saj so sicer normalni samoupravni procesi onemogočeni. Zaradi tega je potrebno v bodoče vprašanjem pravočasne priprave materialov v strokovnih službah in pravočasni izvedbi samoupravne ter politične obravnave posvetiti večjo pozornost. Predvsem je treba terjati ustrezno odgovornost za spoštovanje sprejetih terminskih planov, ki jih sprejemajo samoupravni organi, saj bomo sicer dosegli stanje, ko bodo blokirani vsi običajni samoupravni procesi sprejemanja in odločanja na samoupravnih organih.

3. Predsedstvo KOS znova ugotavlja, da je prišlo v samoupravnem sprejemanju odločitev na seji DS SOZD z dne 22. 4. 1986 do motenj do sedaj običajnih samoupravnih procesov v SOZD Iskra.

Zato predsedstvo vnovič opozarja na svoj predlog, da je potrebno ustrezno informirati delegate novih samoupravnih organov SOZD Iskra o postopkih in načinih sprejemanja samoupravnih odločitev na teh organih, da bi se v bodoče izognili nejasnostim v pooblastilih delegatov in delegacij za sprejemanje odločitev na teh organih.

4. Predsedstvo KOS ugotavlja, da so bila, v skladu s sklepom 3. točke 1, 4. seje predsedstva KOS z dne 28. 5. 1986 »Pojasnila k stališčem DPO DO Delta« sprejeta, saj je pripombe na ta pojasnila posredoval samo delegat DO Delta

Delegat Delte se s prvo in tretjo točko ni strinjal.

Naj na koncu omenimo, da je predsedstvo med sejo sprejelo tudi sklep, da se pregledajo vsi sklepi sej predsedstva KOS v zadnjih dveh mandatnih obdobjih in, da ugotovijo kateri sklepi so bili uresničeni. Na naslednji seji pa bodo obravnavali vzroke za nerealiziranje sklepov.

Ob koncu je predsedstvo obravnavalo predloge kandidatov za organe Iskra banke in za časopisni svet glasila Iskre. Poleg tega so zadoščili vse predsedniške konferenc, da zagotovijo čim širšo udeležbo Iskrašev na dnevu Iskre-dnevu borca.

Vesna Žunič

Iskra Servis

So res serviserji tisti?

V Delu smo te dni prebrali precej piker zapis na račun Iskrinih serviserjev v Rožni dolini. Tja je namreč lastnik Iskrine minirame pred 8. meseci prinesel TV aparat, na njegovo zahtevo pa so mu ga zdaj nepopravljenega vrnili. Zapis v rubriki »Mimogrede« z naslovom »Iz servisa s pokvarjenim televizorjem« je enostranski, zato smo pogledali v Rožno dolino, da bi spoznali tudi drugo plat medalje.

Pokvarjeni televizor je Dare Majcen iz Ljubljane prinesel v popravilo 27. septembra lani. V rubriko Opis napake so v sprejemnici zapisali: ni slike, ni tona.

Ko so TV sprejemnik odprli, so ugotovili, da je stranka polila aparat z neznano tekočino, zaradi česar je prišlo do oksidacije tiskanskega vezja. V servisu so tiskano ploščo očistili, kar pa ni pomagalo, da bi v celoti odpravili posledice oksidacije. Potrebno

bi bilo zamenjati celotno ploščo in stranka je na ta strošek tudi pristala.

Problem, ki je pripeljal do žaljivega pisanja v Delu, je nastopil v tem trenutku. Iz servisa so poklicali TV Pržan, kjer izdelujejo plošče in po obljubah, da bodo ta prepotrebni del končno le poslali serviserjem iz vsega skupaj ni bilo nič. Po vseh moledovanjih, ki so se vlekle

mesece in mesece, je prišlo iz tovarne sporočilo: teh plošč ne bomo več izdelovali in jih zato tudi ne morete dobiti...

Serviserjem drugega ni ostalo kot to, da so o tem obvestili stranko, na njeno zahtevo pa so ji nato televizor vrnili. Ob vsem tem je seveda ogorčenost stranke razumljiva: po osmih mesecih je ostal njen televizor pokvarjen, malo mar ji je tudi, s kakšnimi problemi se srečujejo

serviserji v odnosih s proizvodnjo, povrh vsega pa je morala za »popravilo« še plačati. Resnici na ljubo je treba ob tem zapisati, da je stranka sama zahtevala, da novovgrajeni material serviserji pustijo v televizorju. Ta material so ji zato računalni, same storitve pa ne.

Primer s tem televizorjem, žal, ni osamljen, pri tem pa so v večini primerov serviserji tisti, ki morajo plačati grehe drugih. Seveda je želja vseh v Iskri, da bi bilo takšnih banalnosti čim manj, zato morda v premislek: ali ne bi kazalo, da bi v takšnih primerih odločalo neko častno razsodišče znotraj sestavljene organizacije? LD

Na ponedeljkovem kolegiju Iskrinih sekretarjev so obravnavali sporazum o izgradnji Iskrinega informacijskega sistema, gradiva za seji delavskega sveta in pomanjkljivo udeležbo delegatov na sejah v Iskrinih organih upravljanja. Sekretarji so se seznanili tudi s poročilom volilne komisije in z gibanjem osebnih dohodkov v letošnjem prvem trimesečju. Kolegij je vodil pomočnik predsednika KPO Pavle Gantar.

V uvodu je član KPO SOZD Iskra Ivo Banič predstavil sporazum o skupnih osnovah za izgradnjo informacijskega sistema v Iskri. Kot je povedal, zdaj deluje v Iskri pet različnih kodnih sistemov in več standardov, zato je nujno, da se vse Iskrine delovne organizacije povežejo z enotnim informacijskim sistemom. Prav tako bi bila povezanost Iskre in zunanje okolja večja in uporaba mednarodnih standardov lažja.

V razpravi so delegati predlagali in sprejeli sklep, da gre samoupravni sporazum na delavski svet v obliki osnutka in, da s tem omogočijo javno razpravo in zberejo pripombe. Prav tako pa morajo sekretarji dati do 18. junija svoje konkretne pripombe.

V nadaljevanju so udeleženci kolegija pregledali gradivo za sejo delavskega sveta, ki bo 11. junija in za konstitutivno sejo 24. junija. Ugotovili so tudi pomanjkljivo udeležbo na sejah delavskega sveta in drugih samoupravnih odborih in komisijah. Zato so predlagali, da bi v bodoče seje delavskih svetov načrtovali. Poleg tega so sprejeli sklep, da se mora izboljšati koordinacija med delegacijami in sekretarji ter poslovodnimi organi, ki je sedaj po delovnih organizacijah prešibka. Podprli so tudi zahtevo sindikata, da bodo v jeseni organizirali seminar za vse delegate samoupravnih organov, ki naj bi se ga udeležili tudi sekretarji Iskrinih delovnih or-

Povezati se v enoten informacijski sistem

RAZGOVORI

V torek, 3. junija so se v prostorih Iskre Delte v Ljubljani sestali razširjeni KPO SOZD Iskra in poslovodni delavci Iskre Delte.

V razgovorih so bili načeti aktualni problemi odnosov med Iskro Delto in SOZD, oz. drugimi delovnimi organizacijami v Iskri, ki so rezultirali v nesoglasju Iskre Delte ob sprejemanju planskih aktov Iskre.

Ugotovljeno je bilo, da je skupna komisija za usklajevanje stališč, ki je zasedala isti dan, medtem prišla do določenih skupnih stališč, ki podajajo možnost za premostitev formalnih ovir za sprejem planskih aktov na prihodnji seji DS SOZD Iskra.

V nadaljnjih razgovorih so bila načeta aktualna vprašanja in pogledi na sedanjo organiziranost Iskre, ki ne ustreza več sodobni poslovni in tehnološki dinamiki, ki jo terjajo svetovna gibanja in o potrebi funkcionalne prenove ključnih dejavnosti v sistemu. Ob pomislekih o ustreznosti strukture Iskre in sodobnosti njenih tehnologij pa je bilo poudarjeno, da je prav naloga najprodornejših in tehnološko najrazvitejših subjektov v Iskri, da aktivno in konkretno sodelujejo pri programsko-kadrovskem prestrukturiranju tistih delov Iskre, katerih programi so tehnološko in tržno zastareli in nerentabilni. V kontekstu reorganizacije Iskre z uvedbo temeljnih programskih področij pa bo treba uveljaviti dolgoročne ekonomske interese subjektov na skupnih kompleksnih produktih.

Končno je bila poudarjena potreba po pogostejših razgovorih na tej ravni in po bistveno intenzivnejši in ažurnejši izmenjavi informacij ter sodelovanja pri koordiniranju na ustreznih področnih kolegijih.

organizacij. Hkrati so poudarili, da je treba delegate vzpodbuditi, naj na sejah aktivneje sodelujejo in o delu svojih organov, v katerih delujejo, redno obveščajo svojo bazo.

Namestnik predsednika volilne komisije Bernard Lenardič je prisotne seznanil z nekaterimi nepravilnimi postopki pri volitvah, kajti pri enem članu DS SOZD niso upoštevali dejstva, da je opra-

viljal dela in naloge poslovodnega organa TOZD, dva kandidata za samoupravno delavsko kontrolo SOZD pa sta bila že dva mandata člana tega organa. Zato bodo izvedli nadomestne volitve.

V nadaljevanju kolegija je novi član KPO SOZD Iskra Ivan Cvar sekretarje opozoril, da v celotni Iskri še vedno premalo skrbimo za izobraževanje delavcev. Predvsem je nakazal na problem priučenih delavcev, ki jih je v Iskri skoraj sedemnajst tisoč. Današnji čas zahteva modernizacijo proizvodnje, s tem pa tudi ukinjanje delovnih mest, kjer ti delavci delajo. Zato je potrebno že sedaj misliti in načrtovati zaposlovanje priučenih delavcev. Ena izmed rešitev je vsekakor izobraževanje delavcev ob delu in prav sekretarji bi morali vzpodbujati te ljudi za šolanje.

Beseda je tekla tudi o gibanju osebnih dohodkov v prvem trimesečju. Osebnih dohodki v Iskri so prekoračili slovensko povprečje, kot tudi povprečje osebnih dohodkov v slovenski elektro in strojni industriji. Poleg tega pa je rast osebnih dohodkov neusklajena z rastjo dohodka. Sekretarji so tudi ugotovili, da podatki o gibanju osebnih dohodkov ne predstavljajo pravne vrednosti. Zato so podprli idejo predsedstva KOS za uvedbo avtomatske obdelave podatkov na ravni SOZD, ki bi omogočila sproten pregled gibanja osebnih dohodkov.

Po razpravi so sprejeli sklep, da morajo tudi sekretarji po posameznih delovnih organizacijah skrbeti, da se osebni dohodki gibljejo v skladu z resolucijskimi usmeritvami. Poleg tega so se zmenili, da naj podatki o gibanju osebnih dohodkov prihajajo v delovne organizacije vsake tri mesece, strokovne službe pa morajo speljati uvedbo avtomatske obdelave podatkov.

Ob zaključku kolegija je Ivan Cvar sekretarje seznanil, da bi Iskrine organizacije sodelovale pri investiranju opreme za šolski center Litostroj. Jože Golob pa je povedal, da bo na naslednjem kolegiju sekretarje seznanil in pripravil konkretne predloge in dopolnitve tez za spremembo zakona o združenem delu.

Vesna Žunič

Radiotehnika v slovenskem osvobodilnem boju

V okviru prireditev ob 40. obletnici Iskre je te dni v Iskrini poslovni stavbi v Ljubljani odprta razstava »Partizanske radijske delavnice«. Ob otvoritvi razstave so udeležencem predstavili tudi 5. zvezek prispevkov za zgodovino delavskega gibanja in NOV na Dolenjskem in v Beli krajini.

Med najpomembnejše prireditve ob 40. obletnici Iskre sodi vsekakor razstava Partizanske radijske delavnice, ki so jo v ponedeljek, 9. junija odprli v avli Iskrine poslovne stavbe v Ljubljani. Prisrčne slavnosti so se udeležili številni nekdanji borci Partizanskih delavnic, med njimi tudi številni Iskraši, vodstvo Iskre in ugledni gostje. Razstavo je odprl direktor Dolenjskega muzeja iz Novega mesta Franci Šali, razstavo pa sta skupaj postavila Dolenjski muzej in Muzej ljudske revolucije Slovenije iz Ljubljane. Avtor razstave je Franc Podnar, kustos Loškega muzeja, oblikoval pa jo je arhitekt Peter Simič iz Novega mesta.

Direktor Franci Šali je v slavnostnem govoru med drugim poudaril, da predstavlja razstava »Radiotehnika v slovenskem osvobodilnem boju« tisto dejavnost, ki je omogočila narodno-osvobodilni vojski z uporabo modernih tehničnih sredstev hitre zveze. Tem potrebam je bilo moč ustreči ob prizadevanjih borcev — delavničarjev v slovitih slovenskih partizanskih radijskih delavnicah 99-d v Starih žagah. Prav te delavnice so imele v drugi polovici vojne izjemno pomembno vlogo, kajti pred vojno v Sloveniji nismo imeli podjetja, ki bi se z njimi lahko primerjalo.

V Starih žagah in nato na Novi gori in v Črmošnjicah so bili predvsem borci, ki so delali že v ljubljanskih delavnicah radijskega sektorja centralne tehnike KPS. Najuspešnejše obdobje delavnic je bilo v prvi polovici leta 1944. Takrat so v njih intenzivno delali sprejemno-oddajne postaje in oddajnik za kratke in dolge valove,

namenjen Radiu osvobodilne fronte v Črnomlju. Ti aparati so bili gotovo tudi najpomembnejše delo partizanskih radio delavnic.

»Čeprav so bile delavnice 99-d ustanovljene zaradi nujnosti, da bi opremile partizansko vojsko z radijskimi zvezami, se partizanski tehniki niso omejevali zgolj na izpolnjevanje te naloge. Že tedaj so kovali načrte o povojni graditvi elektronske industrije in tako dejansko postavili temeljni kamen za sedanjo Iskra. Namajhna zasluga je prav partizanskih tehnikov in vezistov, da je na tradicijah partizanskih delavnic v svobodi zrasla industrijska skupnost SOZD Iskra, največje industrijsko podjetje te stroke v Jugoslaviji,« je med drugim poudaril Franci Šali.

Udeležence na otvoritvi je pozdravil tudi predsednik aktivna zveze borcev SOZD Iskra Tone Orožim. Iskreno se je zahvalil pobudnikom in avtorjem razstave ter med drugim dejal: »Ko kot opazovalec gledam to razstavo, čutim, da borci premalo poudarjamo, kako se je naš narod golorok boril proti številnemu in tehnično dobro opremljenemu sovražniku. Mladim ljudem je treba povedati, da nam ni nihče nič podaril, da smo vse ustvarili z lastnim znanjem in delom.«

Ob otvoritvi razstave so predstavili tudi 5. zvezek prispevkov za zgodovino delavskega gibanja in NOV na Dolenjskem in v Beli krajini. Brošuro je napisal Franc Podnar, izdal in založil jo je Dolenjski muzej iz Novega mesta. Naslov dela je »Partizanske delavnice na Dolenjskem in v Beli krajini«, izid pa je gmotno podprla tudi

Iskra ter se tako pridružila naporom za predstavitev partizanskih delavnic, pri čemer so za Iskro še posebej pomembne partizanske radijske delavnice 99-d.

L. D.

To je naslovnica 5. zvezka prispevkov za zgodovino delavskega gibanja in NOV na Dolenjskem in v Beli krajini. Izid te publikacije je gmotno podprla tudi Iskra ter se tako pridružila naporom za predstavitev Partizanskih delavnic, ki so bile med NOV v tem delu Slovenije. Seveda so za Iskro še posebej pomembne Partizanske radijske delavnice 99 d, ki so delovale v okviru oddelka za zveze Glavnega štaba NOV Slovenije v letih 1944/45 v Črmošnjicah, saj predstavljajo zametek slovenske elektroindustrije, Iskra pa se čuti vrednega naslednika teh delavnic.

Za usklajen razvoj standardizacije

Predstavniki Iskre in Gorenja so se 29. maja 1986 na sestanku v DO Iskra Kibernetika v Kranju dogovorili za sodelovanje pri nadaljnjem razvoju standardizacije. Sestanka so se poleg strokovnjakov na področju standardizacije iz Gorenja udeležili še predstavniki Iskrinih delovnih organizacij ZORIN, Telematika, Kibernetika, Avtomatika in Delta.

Iz SOZD Gorenje so bili navzoči: **Albin Repše**, pomočnik poslovnega odbora za standardizacijo in kakovost, **Zvone Keržan**, vodja centra za standardizacijo in sisteme označevanje, **Alojz Hudales**, sodelavec v centru, in **Marija Kolarič**, vodja sektorja za standardizacijo in šifracijo v DSSS za področje Titovega Velenja.

Iz SOZD Iskra: **Blaž Tominc**, direktor TOZD Standardizacija v DO Iskra ZORIN, **Marija Pirc**, vodja strokovne priprave standardov, **Branko Piletič**, vodja projekta za oštevilčenje v DO Iskra Avtomatika, **Janez Hočevar**, vodja tehnično-razvojne službe v DO Iskra Delta, **Ivo Jerončič**, vodja standardizacije in dokumentacije v DO Iskra Telematika in **Anton Pogačnik**, vodja službe tehnične regulative v DO Iskra Kibernetika.

Goste je pozdravil Anton Pogačnik, vodja službe tehnične regulative v Kibernetiki in opravičil odsotnega direktorja področja razvoja Rudija Zorka. Predstavil je programsko usmeritev DO Kibernetika in aktualne naloge standardizacije. Poudaril je, da se standardizacija v kranjski Iskri razvija povezano in, da je sodelovanje med DO zares zgledno.

Blaž Tominc, direktor TOZD Standardizacija, je v nadaljevanju govoril o organiziranosti standardizacije v SOZD Iskra. V 40 letih razvoja Iskre je tudi standardizacija nenehno podpirala razvojne naloge in usmeritve. Skupne dejavnosti v SOZD izvaja TOZD Standardizacija, strokovne službe pa so organizirane v delovnih organizacijah. Pomembno je, da je standardizacija sestavni del Iskrine poslovne politike. Aktualne naloge in razvoj standardizacije redno načrtujemo, da bi lahko kar najbolj izkoristili pridobljene izkušnje in znanje.

Ivo Jerončič, vodja standardizacije in dokumentacije v Iskri Telematiki, ki je gradil temelje standardizacije v kranjski Iskri, je pojasnil njen dosedanj razvoj. Povedal je, da se tudi po reorganizaciji Iskre Elektromehanike nismo odločili za delitev te pomembne dejavnosti, saj je ustrezno zasnovana. Še naprej jo gradimo po enotnem konceptu, to pa zahteva tesno sodelovanje in ustrezno delitev dela.

Koristno sodelovanje Iskre in Gorenja

Možnosti za sodelovanje Iskre in Gorenja na področju standardizacije

Predstavniki obeh sestavljenih organizacij so sklenili, da se bodo sestajali dvakrat letno. Sodelovali naj bi pri razvoju računalniško podprtega informacijskega sistema za področje tehnične regulative. Skrbeli bodo za enotnejši razvoj sistema standardizacije po posameznih ravneh. Predvideno je tudi sodelovanje in izmenjava izkušenj s področja standardov in uvažanja sistemov CAD/CAM ter izobraževanja.

Iskra in Gorenje se bosta dogovarjala za usklajen nastop pri Gospodarski zbornici Slovenije, v Zveznem zavodu za standardizacijo ter pri delu komisije, ki usklajuje dokumente z mednarodnimi standardi.

Odločili so se za sodelovanje pri oblikovanju nazivov na osnovi že sprejetih JUS standardov. Izmenjali so si tudi strokovno dokumentacijo, da bi v prihodnje lažje usklajevali standardizacijsko dejavnost. Naslednji sestanek bo septembra v Gorenju.

Predstavniki Iskre in Gorenja so se 29. maja na sestanku v DO Iskra Kibernetika dogovorili za sodelovanje pri razvoju standardizacije

Anton Pogačnik je dodal glavna področja v razvoju skupne standardizacije:

- infrastrukturni materiali in komponente
- standardizacija modulov in enot
- enoten design in stil Iskre
- enoten jezik in terminologija itd.

Standardizacija je osnova za ustrezno povezovanje v Iskri in izven nje. Pomembne naloge nas čakajo tudi v odnosu do nacionalne in mednarodne standardizacije, saj moramo ključne segmente Iskrine usmeritve dosledno urejevati in podpreti z ustrezno standardizacijo.

Poglejmo pomembnejše usmeritve standardizacije v Iskri:

— pokrivanje Iskrinih interesnih področij na zvezni ravni in v mednarodnem prostoru

— sistemsko zagotavljanje kakovosti po sistemu IS 9000 v skladu z mednarodnimi standardi IECQ

— sodelovanje pri oblikovanju PKP predpisov in SNO standardov

— informacijska tehnika in tehnologija

— posodobitev standardizacije z uvajanjem sodobnejših metod dela z računalniško podporo

Na skupnem sestanku v Kranju so se dogovarjali tudi o aktualnih vprašanjih, kot so izgradnja informacijskega sistema na področju tehnične regulative INFOTER, delo komisije za informatiko v SOZD Iskra, problematika oblikovanja nazivov materialnih pozicij po novih JUS standardih, povezanost standardizacije in kakovosti v Iskri Kibernetiki ipd.

Zvone Keržan, vodja centra za standardizacijo in sisteme označevanja, je predstavil organizacijsko strukturo SOZD Gorenje. Orisal je, kako je njihova standardizacija vpeta v poslovni sistem SOZD Gorenje. Pri tem je nakazal njihovo strategijo, način izvajanja nadzora in ustrezne koordinacije pri urensničenju standardizacije. Že v uvodnih razmišljanjih je omenil njihove probleme na področju informacijskih sistemov, povezanih s standardizacijo, v čemer so se hitro pokazale stične točke za sodelovanje.

Albin Repše, pomočnik poslovnega odbora za standardizacijo in kakovost v SOZD Gorenje, je nakazal eno od ključnih dilem — kako dejavnost standardizacije, kot eno pomembnih poslovnih funkcij, dvigniti na ustrezno raven. Prav tako je skušal opredeliti sistem standardizacije na posameznih ravneh, glede na ustrezno vsebino dela, ustrezno kadrovske strukturo in učinkovito delitev dela. Poudaril je pomen tesnega sodelovanja med profesionalnimi delavci v standardizaciji in strokovnjaki v razvojnih oddelkih. Potrebno bo tudi določiti nosilce posameznih funkcij na področju standardizacije v ključnih delih poslovnega procesa.

Alojz Boc

Letna šola Iskre Delte

Letošnji simbolični znak Letne šole Iskre Delte so predstavljale 3 polkrožne puščice. Vellika rumena puščica je simbolizirala področja dejavnosti, na katera želimo uvesti računalniško tehnologijo; srednja puščica rdeče barve je simbolizirala aplikacije s katerimi se rešuje problematika tega področja; modra, spodnja puščica pa je simbolizirala telekomunikacijska sredstva, programsko in strojno opremo, ki omogoča, da so te aplikacije izvedljive in dostopne širšemu poslovnemu in družbenemu sistemu.

Računalniške komunikacije – vizija in realnost

Iskra Delta je v okviru Letne šole, ki jo je priredila v Cankarjevem domu od 27. 5. do 30. 5. s temo RAČUNALNIŠKE KOMUNIKACIJE — VIZIJA IN REALNOST poudarila enega izmed pomembnih temeljev Iskra DELTA ARHITEKTURE.

Njen namen je bil predstaviti širšo problematiko zblíževanja področij računalništva in komunikacij na področje teleinformatike, prikazati nekatere trende razvoja v svetu in doma ter njihov vpliv na mednarodne standarde in njihove poglede, pri čemer so se omejili na področje računalniških komunikacij. Še posebej so predstavili strojno ter programsko opremo in aplikativne rešitve Iskre Delte, ki dokazujejo moč domače industrije računalništva. Ta je sposobna izdelati ne samo posamezne računalnike in rešitve, temveč že paleto različnih računalniških sistemov, ki se zlivajo v unikatno, med seboj povezano celoto, v skladu z mednarodnimi in domačimi standardi.

Da ne bi ostali le pri referatih in viziji je spremljala Letno šolo Iskre Delte '86 tudi razstava. Računalniška mreža v Domu Ivana Cankarja, ki je sestavljena praktično iz vseh tipov računalnikov njene redne proizvodnje (PARTNER, TRIGLAV, D400, D800, D4850), je bila vpeta še v del interne mreže Iskre Delte v Jugoslaviji, ki sodi verjetno med največje delujoče mreže pri nas. Da bi prepričali nejeverne Tomaže, da je Iskra Delta sposobna povezati svoje informacijske sisteme tudi z drugimi, so v okviru razstave predstavili tudi priključitev prek javne mreže JUPAK.

Omeniti še velja, da so vse videoterminal nadomestili z grafičnimi PARTNERJI in tako poudarili pomen mikroračunalnika, kot osebne delovne postaje v okviru informacijskih sistemov. Temu ustrezno lahko uporabnik izvaja neomejen nabor aplikacij, vse od osebnega računanja, lokalne grafike, pisarniške avtomatizacije, videoteksta, elektronske pošte, do kompleksnih aplikacij v okviru večjih sistemov, ali v mreži. Seveda se pri tem spreminja namen mikroračunalnika, vse od uporabe za videoterminal v lokalni, ali globalni mreži, ne da bi bil uporabnik s tem posebej obremenjen.

Ob osrednji letošnji temi »RAČUNALNIŠKE KOMUNIKACIJE-VIZIJA IN REALNOST« sta potekala še dva vzporedna delovna seminarja, ki predstavljata nadaljevanje Letnih šol v letih 1985 in 1984: TOVARNA BODOČNOST! in IDA INFORMACIJSKA ORODJA.

Delovni seminar TOVARNA BODOČNOSTI je pokrival CAD/CAM na področju strojne in elektro industrije, s praktično predstavitvijo nekaterih programskih rešitev (IDEAS, CADES/G, 2D, 3D, itd.)

Delovni seminar IDA INFORMACIJSKA ORODJA pa se je neposredno naslanjal na tematiko računalniških komunikacij, saj demonstrira njihove zadnje dosežke in usmeritve na področju distribuirane baze podatkov.

(Na straneh 8, 9 in 10)

Računalniki Iskre Delte že lahko lepo sodelujejo

Mihajlu Komunjeru, direktorju programa komunikacij smo zastavili vprašanje, kako v Iskri Delti osvajajo tehnologijo računalniških mrež. Kot nam je dejal, so se s tovrstno problematiko srečali v Iskri Delti že zelo zgodaj, saj so že leta 1976 v RTB Boru povezali računalnik za poslovne namene z računalnikom za procesno obdelavo podatkov. Odtlej so v Iskri Delti načrtno osvajali tehnologijo računalniških mrež in jih zadnjih 6 let že tudi nudijo kupcem. Seveda pa je njihova ponudba z leti vse pestrejša in popolnejša. Sprva so v računalniške mreže lahko povezali le svoje večje računalnike, sedaj pa še vse računalnike iz svojega proizvodnega programa, vključno z D 800 in PARTNERJEM, v nekaj naslednjih mesecih pa bo moč tudi računalnik TRIGLAV vključiti v računalniške mreže Iskre Delte.

Vsi računalniki Iskre Delte, razen PARTNERJA, so v taki računalniški mreži enakopravni, kar pomeni, da lahko posamezni računalnik

uporablja, tako bazo podatkov, kot računalniške zmogljivosti ostalih računalnikov omrežja — seveda na osnovi dovoljenj, ki morajo biti predhodno dorečena, saj je potrebno upoštevati pravila o zaščiti določenih podatkov, ki niso na voljo vsem uporabnikom.

Prednost sedanjih računalniških mrež je še v tem, da se lahko programi, ki delajo na enem od računalnikov na mreži, po potrebi, samostojno, med svojim izvajanjem, povežejo z bazo podatkov in zmogljivostjo kateregakoli računalnika z računalniškega omrežja. Tako je posameznim uporabnikom na voljo celota računalniškega omrežja, ki tako učinkovito nadomesti velike računalniške centre, na katere so uporabniki vezani s terminali.

Nekoliko drugačen pomen ima v teh računalniških mrežah le mikror računalnik PARTNER. V računalniško mrežo z ostalimi računalniki Iskre Delte ga lahko povežemo tako, da lahko uporablja baze podatkov in zmogljivosti ostalih računalnikov vendar pa ostali računalniki ne morejo uporabiti njegovih baz podatkov in zmogljivosti. V tem primeru je mikror računalnik »inteligentni« terminal. Drugače pa je če mikror računalnike PARTNER povežemo med seboj v samostojno lokalno računalniško mrežo. V tem

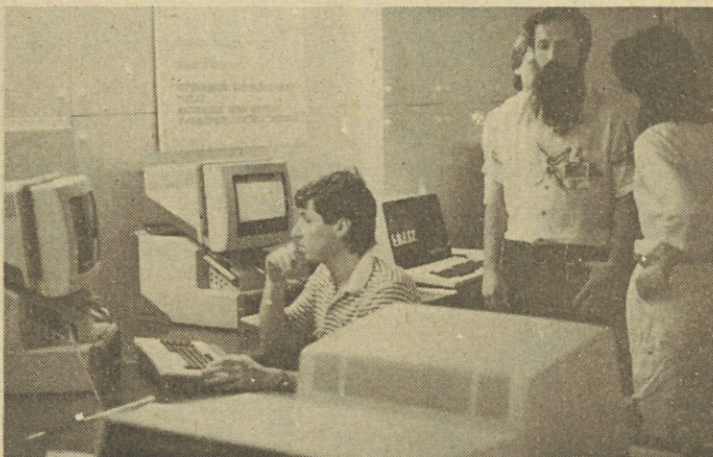

primeru pa tudi PARTNER lahko v celoti uporablja zmogljivosti ostalih mikror računalnikov PARTNER na tej računalniški mreži.

Glede na to, da je v Jugoslaviji precej računalniških centrov z računalniki drugih proizvajalcev, nas je zanimalo, kako je z možnostjo njihove povezave z računalniki Iskre Delte. Mihajlo Komunjer nam je dejal, da na reševanju tega vprašanja delajo v Iskri Delti intenzivno, vendar jih pri tem precej otežuje dejstvo, da še niso sprejeti mednarodni standardi, ki bi omogočili povezovanje med računalniki različnih proizvajalcev in ki bi se jih proizvajalci računalnikov držali. To seveda precej otežuje izgrajevanje računalniških omrežij z računalniki različnih proizvajalcev, oz. takih računalniških omrežij, ki bi lahko nudila vse svoje prednosti. Kljub temu so take povezave v marsikaterem primeru možne, Iskra Delta ima precej opreme, ki to omogoča, že izdelane, vendar pa je uporabnost teh mrež omejena na določene aplikacije.

Zanimalo nas je še, kakšne načrte ima Iskra Delta na tem področju računalniškega povezovanja. Tu naj bi bila njihova najpomembnejša naloga, zagotoviti kar najbolj vsestransko možnost komuniciranja med računalniki iz proizvodnega programa Iskre Delte, kar so za svoj obstoječi proizvodni program že 99% uresničili.

Druga naloga je omogočiti nadaljnje povezovanje računalnikov Iskre Delte z računalniki vodilnih svetovnih proizvajalcev. V tem smislu si bodo v Iskri Delti tudi prizadevali, da vsaj v Jugoslaviji določimo standarde, ki bi omogočili lažje povezovanje med računalniki domačih proizvajalcev.

Računalniške mreže v izobraževalnih procesih

V okviru Letne šole je Iskra Delta razstavila svoj sistem za podporo vseh vrst izobraževanja DEMOPAK, o katerem nam je spregovoril pomočnik generalnega direktorja

Povezava v računalniške mreže nudi še možnost nadaljnje izgradnje. Če povežemo računalnik iz take računalniške učilnice, kot terminal na večji računalniški, ali računalniško izobraževalni sistem, ki ima arhiv različnih programskih paketov, bi lahko ta arhiv uporabljali tako, kot smo doslej knjižnice, seveda bistveno hitreje in enostavneje, kar iz učne delovne postaje v računalniški učilnici.

Pred nami je torej razvoj računalniško podprtega izobraževanja, ki ga je Iskra Delta začela s svojimi računalniškimi učilnicami, kot samostojnimi enotami in se nadaljuje s povezovanjem v mreže računalniških sistemov vse do končne povezave vseh računalniških učilnic in povezave le-teh z osrednjimi večjimi računalniškimi sistemi, z močnejšimi računalniškimi zmogljivostmi in obsežnejšimi arhivi izobraževalnih programskih paketov. Iskra Delta pa ima v te namene že tudi ostalo opremo: grafično postajo, možnost uporabe priljubljene »miške« in tudi ostalo opremo, ki omogoča priključitev na druge pripomočke, kot so TV monitor in diaprojektor.

Razvoj gre torej v povezovanje

dr. Sašo Divjak: »Sistem DEMOPAK je v bistvu sestavljen iz 2 delov: enega, ki omogoča pripravo predavanj na zelo enostaven grafičen način in drugega, ki v smislu tehnične izvedbe omogoča prikaz prej pripravljenih grafičnih in tekstualnih slik na zaslonu grafičnega PARTNERJA in to bodisi sinhronizirano s predavateljem, bodisi avtomatsko po prej pripravljenem scenariju. Omogoča tudi prikaze na večjih zaslonih, ali na več zaslonih hkrati tako, da jih lahko spremlja več poslušalcev in končno, omogoča tudi kombinirano uporabo diaprojektorja in računalnika, kar je velika prednost v primerih, ko želimo določena predavanja obogatiti s slikovnimi prikazi.

Vse te zmogljivosti pa postanejo še dosti zanimivejše in učinkovitejše, če imamo naš računalnik povezan v računalniško mrežo, ki lahko zagotovi nekaj bistvenih prednosti. Ena je na primer, ko cenejše mikroračunalnike PARTNER s po eno disketo povežemo v računalniško mrežo, v kateri imamo bogatejši in zelo dražji PARTNER s trdim diskom, ki ima bistveno močnejše spominske zmogljivosti (10M), ter jim tako omogočimo, da te spominske zmogljivosti po potrebi uporabljajo.

Letna šola Iskre Delte

strojne opreme, ki omogoča hitro izmenjavo programskih učnih paketov in na tej Letni šoli smo pokazali, da ima Iskra Delta že takšno tehnološko bazo, ki vsem tem zahtevam lahko zadosti že z obstoječim proizvodnim programom. Seveda pa moramo vedeti, da Iskra Delta niti ne izdeluje samih učnih programskih paketov za posamezna predavanja, kar je prej naloga Zavoda za izobraževanje Slovenije in drugih učnih ustanov.

Boris Čerin

Distribuirana obdelava podatkov kot strateški koncept razvoja informatike

Iskra Delta sledi razvojne trende v svetu, kjer se opuščajo veliki centralni računalniki in gradijo informacijski sistemi, osnovani na v mrežo povezanih mini in mikro računalnikih.

Take mreže so ne samo cenejše, fleksibilnejše in imajo praktično neomejene možnosti rasti, pač pa dajejo povsem nov pogled na informacijske sisteme.

Sodoben informacijski sistem ni samo obdelava računovodskih podatkov, pač pa tudi vse bolj sredstvo komuniciranja v delovni organizaciji. Komuniciranje pa pomeni izmenjavo informacij, sporočil, dokumentov:

- vodilni delavci si prek mreže izmenjajo sporočila in dopise, dnevno kontaktirajo, ne glede na medsebojno oddaljenost

- v komerciali pošiljamo v izvedbo pogodbe, iščemo pravne nasvete, prodajne pogoje, katalog proizvodov, itd.

- člani razvojnega teama, ki sedijo v Ljubljani, Skopju, Novem Sa-

du in delajo na istem projektu, si izmenjujejo tehnično dokumentacijo, skice, opise, itd.

- samoupravni sporazumi in akti postanejo dostopni vsem delavcem. Člani delavskega sveta imajo kadarkoli vpogled v nastajanje gradiva za naslednjo sejo. In še bi lahko naštevali...

Za delovno organizacijo to pomeni prihranek časa, drastično zmanjšanje potrebe po sestankovanju, odpravo reke papirja. Skratka večjo učinkovitost, večjo poslovno uspešnost.

V svetu so pričeli uvajati informacijske sisteme, zasnovane na mrežah, najprej velike multinacionalke Texaco, General Motors, Philips, itd. V Jugoslaviji smo največjo računalniško mrežo zgradili najprej doma v Iskri Delti in ni slučaj, da so se za tak koncept odločile najbolj progresirane organizacije, kot so INA, Croatia in Genex. Iskra Delta pripravlja kompleksen projekt izgradnje mreže, prav tako pripravljamo vizijo mreže SOZD Iskra, če omenimo le nekaj večjih.

V tej luči se kažejo klasične obdelave podatkov le kot deli in s stališča učinkovitosti upravljanja organizacije tudi ne najpomembnejši deli informacijskega sistema; le kot posamezne aplikacije v različnih vzrokih računalniške mreže.

Tako lahko n. pr. realiziramo knjigovodske aplikacije na cenem mini računalniku, ki si izmenjuje podatke z drugim, manjšim računalnikom, ki krmili proizvodnjo, ta pa je zopet povezan z mikro računalnikom v skladišču, itd.

Seles posvežavo v mrežo dobiva mikroručunalnik (osebni računalnik) svoje mesto v informacijskih sistemih, kot delovna postaja, ki omogoča strokovnim delavcem v podjetju individualno kreativno delo, uporabljajoč vse informacijske resurse, od tehnoloških, komercialnih, računovodskih pa tja do samoupravnih informacij.

Hitrost uveljavljanja novih konceptov je odvisna pretežno od znanja vodilnih delavcev v delovni organizaciji. Širjenju tega znanja je namenjen izobraževalni center, ki

smo ga 24. maja odprli v Novi Gorici.

Z razvijanjem konceptov distribuirane obdelave podatkov Iskra Delta razvija tehnološko osnovno lastnega jugoslovanskega koncepta informatike, ki omogoča poleg ekonomičnosti tudi veliko stopnjo tehnološke neodvisnosti.

Na letošnji Letni šoli želimo pokazati naše dosedanje dosežke in predstaviti nadaljnje smeri našega razvoja.

Računalniki Iskre Delte učinkoviti tudi na Rallyju Saturnus '86

Iskra Delta že vrsto let aktivno podpira razne športne aktivnosti z zagotavljanjem tehnične, računalniške opreme in finančnih sredstev. Vse bolj je pa pomembna prav njena računalniška in programska oprema, s katero je moč hitro in natančno izračunavanje raznih rezultatov na osnovi danih sprotih meritev in nadaljnje posredovanje teh rezultatov ostalim medijem poročanja.

Tako je Iskra Delta priskočila na pomoč tudi organizatorjem RALLY SATURNUS 1986, za katerega je zagotovila vso računalniško in programsko opremo. S tem pa je bila obdelava podatkov za RALLY SATURNUS že drugič zapored zaupana Iskri Delti, ki je za te potrebe zagotovila 8 mikroručunalnikov PARTNER, povezanih med seboj v računalniško mrežo, 4 modeme, 3 tiskalnike in 2 monitorja ter svoje strokovnjake, ki so izdelali ustrezno programsko opremo.

Spremljanje tekmovanja RALLY SATURNUS je potekalo na 4 mestih: v prostorih AMZS v Ljubljani, v

portoroškem Avditoriju, v Rovtahu nad Logatcem ter na Črnučah v Ljubljani, kjer je bilo vozilo RTV Ljubljana.

Na koncu etape so z uro Longines, ki jo je preskrbel Tiniing Mojstrana, merili rezultate, jih nato takoj obdelali v računalniku PARTNER ter jih že po nekaj minutah poslali v terensko vozilo RTV Ljubljana, od koder so dobljene rezultate takoj posredovali TV gledalcem.

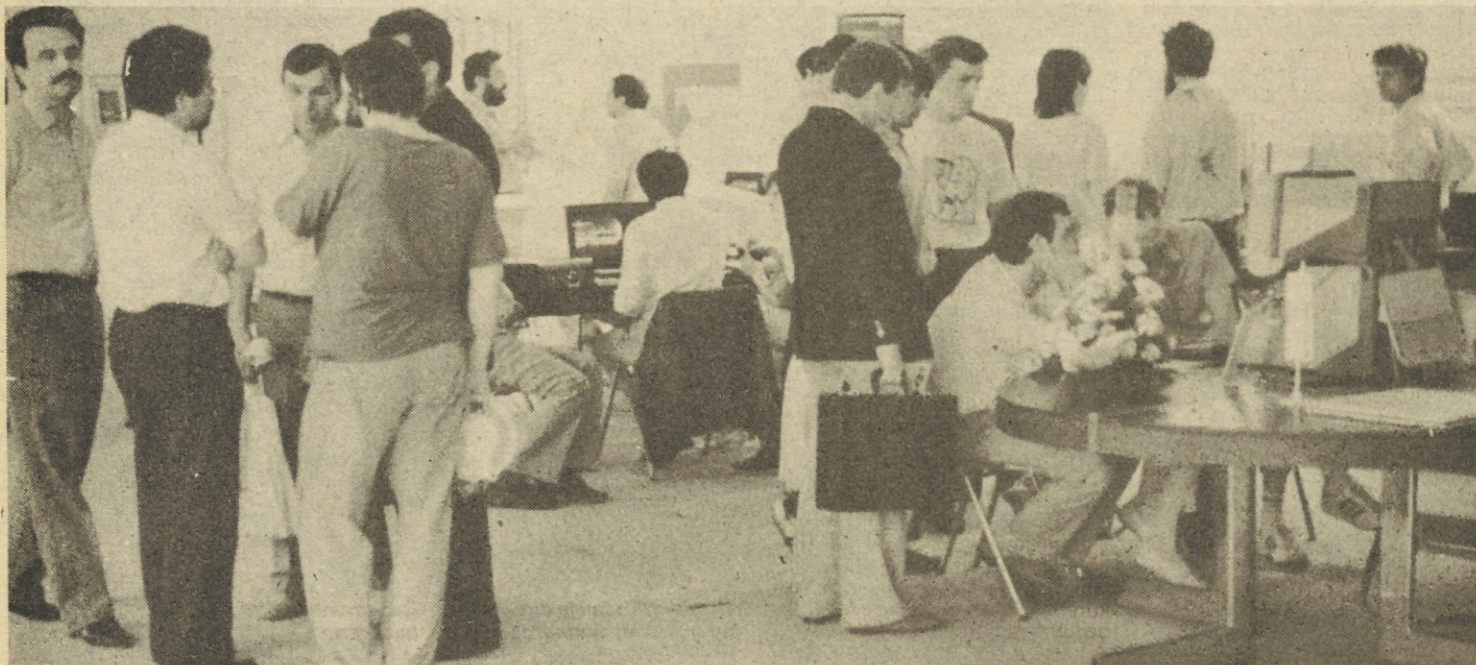
Na ostalih 3 mestih so podatke spremljali posredno prek radioamaterjev, ki so podatke pošiljali na AMZS Ljubljana. Tam so jih vnesli v mikroručunalnik PARTNER, jih obdelali in poslali v Portorož ter v Logatec, kjer so gledalce sproti seznanjali z razpletom na tekmovalni progi.

Skratka, na osnovi doseženih časovnih rezultatov posameznih tekmovalcev je bilo moč sproti izračunavati vrstni red po etapah, ekipe uvrstitve, vrstni red po razredih, glede na kubaturo motorja, takoj je bilo razvidno kateri so najboljši domači tekmovalci in kateri tuji, pridobljene FIS točke itd.

Po uspešno zaključenem tekmovanju že lahko tudi ocenimo, da so računalniki Iskre Delte in spremljajoča programska oprema ter strokovnjaki, ki so upravljali s to opremo, uspešno prestali to preizkušnjo in dokazali, da so dovolj usposobljeni za vodenje tovrstnih prireditev, saj so zadostili vsem zahtevam po hitrem, natančnem in vsestranskem izračunavanju posameznih rezultatov.

Na koncu naj še omenimo novost, ki je omogočila, da so lahko prenosljivi računalniki PARTNER tako kvalitetno opravili svojo nalogo: Iskra Delta je svojih 8 mikroručunalnikov PARTNER povezala v računalniško mrežo, ki je zagotovila sproten prenos podatkov iz enega računalnika na ostale, kar je tudi omogočilo, da so lahko najnovejše dosežke spremljali na vseh računalniških hrkati, neglede, ali so bili v Portorožu, v Logatcu, ali v Ljubljani.

Boris Čerin

Tehnološki razvoj kot determinanta premagovanja krize jugoslovanskega gospodarstva

Kolegija direktorjev vseh temeljnih organizacij DO Elementi se je udeležil Lojze Sočan, direktor Inštituta za ekonomska raziskovanja v Ljubljani. Spregovoril je o pogojih gospodarjenja v svetu in v Jugoslaviji ter nakazal možnosti razvoja jugoslovanskega gospodarstva. Povzeli smo nekatere najbolj bistvene ugotovitve:

Osnova napredka svetovnih ekonomij je tehnološki razvoj. Tiste družbe, ki so bile tako organizirane, da so bile sposobne same ustvarjati investicije, so bile vedno sposobne hitrejšega razvoja.

Smo v obdobju uveljavljanja tehnologij, ki so bile zasnovane v 50. letih (mikroelektronika, genetski inženiring). Te tehnologije močno spreminjajo proizvodnjo ter načine upravljanja in vodenja v samem gospodarstvu.

Na področju proizvodnje gre za prehod: velike serije niso več tisto, s čimer je moč obstati na svetovnem trgu, to ne velja le za elektroniko, strojništvo; to se dogaja v vseh panogah. Prednost ima seveda tisti, ki se je sposoben prilagajati temu načinu povpraševanja.

Nastopile so spremembe v vodenju — informacijski sistemi omogočajo vse vrste informacij. Sodobna tehnologija omogoča fleksibilno sprejemanje razvojnih in poslovnih odločitev in s tem povsem nove prijemne v vodenju in to na različnih ravneh v družbi.

Vsi ti dejavniki povzročajo izredno selekcijo držav, družb in pogojujejo kdo bo lahko napredoval in kdo ne.

V svetu obstajajo tri vrste družb: — inovativne, ki so sposobne razviti in uporabljati nove oblike organizacije, znanja, dela; — imitativne, ki so se sposobne hitro prilagoditi svetovnim trendom razvoja; — in pa tiste, ki niso sposobne, ali motivirane upajati sodobnih tehnologij in zaradi tega vedno bolj zaostajajo. Na žalost k tem prištevamo Jugoslavijo.

V zadnjih letih se v svetu pojavlja evforija razvoja malih podjetij. V razvitem svetu se uveljavlja pristop Tehnologij Inovacij Policies, ki vsebujejo rešitve, kako pomagati malim podjetjem in kako črpati njihovo znanje za potrebe celotne nacionalne ekonomije. Ustanovljeni so posebni fond, s katerimi se omogoča finančno, organizacijsko, kadrovsko in tehnološko svetovanje, kot pomoč tem firmam in hkrati pospešijo tudi revitalizacijo firm, ki zaostajajo. Ko jih spravijo na ustrezno visoko raven, s tem ustvarijo zdravo osnovo za zaposlovanje in celotna ekonomija postaja visoko produktivna.

Pojavljajo se velike spremembe v deležu uvoza — izvoza v svetu in izredna selekcija v korist tehnološko zahtevnih proizvodov. ZDA izvažajo danes 17% do 25% svoje celotne proizvodnje (prej 10%), uvažajo pa 20% do 30% vsega potrebnega blaga. Ta velika ekonomija se je torej odločila, da bolj fleksibilno diha s svetovnim trgom, kar je izredno dalekosežna odločitev.

Se en, za nas pomemben, dejavnik v zakonitostih svetovnega trga: velika večina uvoznih restrikcij v zahodnih državah temelji na tehnoloških in tehničnih standardih. V Jugoslaviji se moramo šele začeti zavedati, da bomo izpadli (kolikor že nismo) s trgov razvitega sveta in tudi ostalih, če naša proizvodnja ne bi dosegla teh kriterijev. Vse razvite in hitro prilagodljive družbe že močno selekcionirajo svoj izvoz v prid izvoza izdelkov z nadpovprečnimi cenami. V teh državah nikoli ni prišlo do velikih cenovnih disparitet. Ko se je v sedemdesetih letih podražila nafta, tehnologija in kapital so te ekonomske politike uspeli vsiliti pogoje realnih stroškov, ki jih je gospodarstvo zahtevalo. Te države so se zavedale, da sodobne tehnologije, novi organizacijski pristopi, ki jih zahteva svetovni trg, združujejo, tako materialne stroške, kot izboljšano kvaliteto.

Jugoslavija je imela svoj vzorec pri strukturi gradnje industrije in cen. V 70. letih smo se zapirali vase in najemali tuji kapital, tri četrtine od tega brez zagotovil za vračilo. V 80. tih letih nismo priznali realnih cen energije in kapitala. V takih razmerah so bile v našem gospodarstvu najbolj motivirane proizvodnje ki so bile kapitalno intenzivne, izvozno odvisne in energetsko zahtevne. Zaradi izredno velike podcenjenosti najpomembnejših proizvodnih dejavnikov in drugih oblik prelivanja dohodka, si je večina jugoslovanskih proizvajalcev vse manj prizadevala za večji dohodek na osnovi večje produktivnosti in tehnološkega napredka, saj je bilo mogoče pridobivati dohodek na administrativne in druge lažje načine.

Jugoslovansko gospodarstvo je zaradi izgubljanja stika s svetom in gospodarskih razmer, ki ne spodbujajo produktivnosti, vse bolj zaostajalo in tudi prišlo v krizo. Krizna žarišča so predvsem: Notranje gospodarsko neravnovesje, ki temelji na dolgoročno večji porabi od proizvodnje (to je v zadnjih letih usklajeno) in na prelivanju dohodka od uspešnih k neuspešnim proizvajalcem (naraščajo).

Zunanjetrgovinsko neravnovesje se kaže v dolgoročno izgubljanju konkurenčne sposobnosti in tržnega deleža jugoslovanskega gospodarstva na trgih razvitih gospodarstev, članic OECD.

Strukturno neravnovesje izhaja iz dolgoročne razvojne politike Jugoslavije, ki ni sposobna plačevati dejanskih stroškov kapitala, energije in uvoza, kaj šele, da bi lahko prispevala svoj delež h konkurenčni izvozni sposobnosti jugoslovanskega gospodarstva.

Naložbeno neravnovesje se je v zadnjih letih z zmanjševanjem deleža naložb v družbenem proizvodu samo navidezno zmanjšalo. Večina naložb ne pomaga dosegati temeljnih razvojnih ciljev, kot so povečanje izvoza, spodbujanje tehnološkega napredka in inovacij ter učinkovito zaposlovanje.

Pri tehnološkem napredku ni nevarno samo vse usodnejše tehnološko zaostajanje Jugoslavije za razvojem v svetu. Še hujši razvojni problem je dezintegrativni vpliv tehnološkega napredka v jugoslovanskem gospodarstvu. V razmerah, ko niso delovale, niti ekonomske zakonitosti in ko ni bilo niti ustreznih tehnoloških strategij Jugoslavije, ki bi še dodatno podpirala razvoj domačega znanja in obetavnega domačega tehnološko-razvojna jedra, je prišlo do anarhičnega povezovanja domačih delovnih organizacij s tujim kapitalom. Naraščala je tehnološka in razvojna odvisnost večine domačih delovnih organizacij od tujega kapitala.

S tržno razvojnimi problemi so povezana tudi druga krizna žarišča jugoslovanskega gospodarstva. Med izredno težke sodijo finančni problemi, še posebno zadolžitve v tujini in tečajne razlike, ki so v bistvu posledica napačnih naložb v preteklosti.

S strukturnim in naložbenim neravnovesjem ter z zaostajanjem za tehnološkim razvojem v svetu je še posebej povezana kriza zaposlovanja, saj je med brezposelnimi kar 70% mlajših ljudi, starih do 30 let, od katerih ima večina kvalifikacijo, ali najmanj srednjo izobrazbo.

Gospodarska in razvojna kriza je

del širše, družbenopolitične, ki se kaže tako v nemoči pri ohranjanju pravnega reda in odgovornosti, kot v dejstvu, da gospodarski monopoli in birokracija vse bolj ogrožajo samoupravni plansko-tržno-gospodarski sistem in samoupravni socialistični sistem sploh.

Na Inštitutu za ekonomska raziskovanja v Ljubljani je v teku analiza, ki bo pokazala stanje v slovenskem gospodarstvu, na osnovi podrobnega pregleda 300 postavk, njihovih inputov in outputov in celotne reproverige. Če bi uspeli tendenco analitičnega pristopa uveljaviti v celotnem jugoslovanskem gospodarstvu, bi se kmalu pokazalo, katere so tiste proizvodnje, ki ustvarjajo dohodek in katere bo treba ukiniti. V teh spoznanjih moramo iskati osnove za srednjeročni razvoj in sanacijo jugoslovanskega gospodarstva.

Realno planiranje bo mogoče le na osnovi jasne slike dejanskega stanja, z vključevanjem i. interdisciplinarnih znanj ekonomije, tehnologije in sociologije. Ko si bomo odgovorili na vprašanje, kaj je napredno v tej družbi pa bo potrebna odločna opredelitev jugoslovanskega vodstva v dilemi, ali zapiranje pred razvitim svetom, da izgubimo stik tudi z ostalim svetom; ali da motiviramo gospodarske subjekte, ki so tehnološko napredni, ki so sposobni izvažati, vračati tuji kapital in, ki imajo zdrava kadrovska jedra. Na razpolago imamo dve temeljni usmeritvi za preživetje:

kot prvo moramo predvsem držati tehnološki, organizacijski in programski korak z razvitim svetom;

in pa večjo odločnost pri uveljavljanju teh ključnih usmeritev, ki nam bodo preživetje omogočale.

Pri tem ne smemo pozabiti na graditev informacijskega sistema, na slovenskem, jugoslovanskem in mednarodnem področju, z vsemi pomembnimi bazami podatkov, ki bodo omogočile učinkovito uporabo in prelivanje znanja.

I. S.

Dr. Lojze Sočan je direktorjem DO Elementi govoril o ekonomskih zakonitostih mednarodnega gospodarstva z vidika tehnološkega razvoja.

Obisk v TOZD

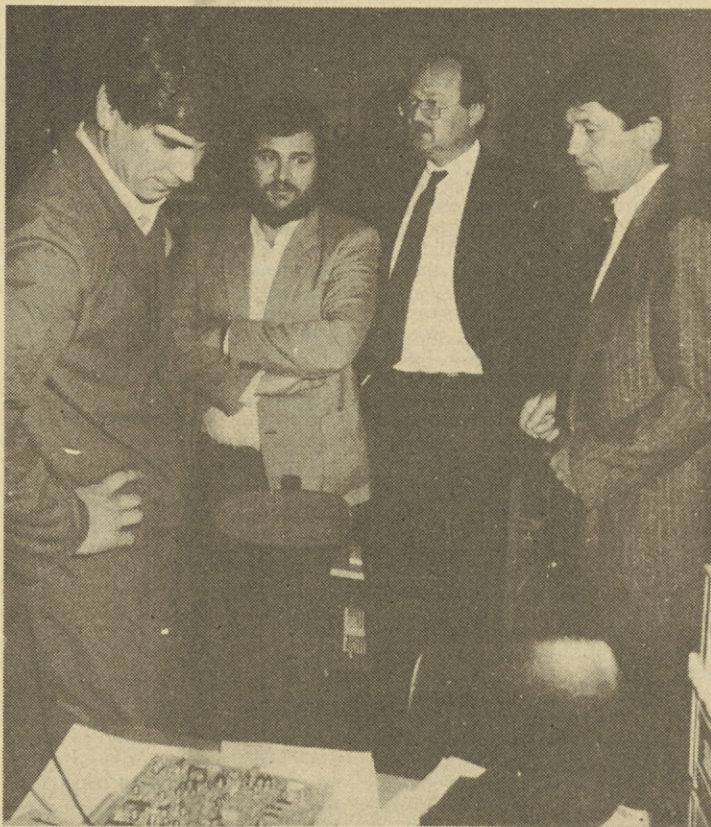
Delovni obisk skupine SOZD Iskra v tovarni Energetske elektronike v Novem mestu

Še nedolgo tega smo na tržišča ponli, kar smo imeli, sedaj prehajamo v obdobje, ko smo sposobni hitro in kvalitetno zadovoljiti njegove potrebe

Prav v času zadnjega obiska delovne skupine SOZD Iskra med novomeškimi Iskraši, v oktobru 1984. leta, so v TOZD ELA in TOZD Napajanja potekali intenzivni razgovori o pogojih za referendumsko združitev. S skupnimi naporami se je rojevala TOZD Energetska elektronika. Po letu in pol obstoja in delovanja novega subjekta, ga v uvodu predstavljamo z naslednjimi karakteristikami:

- ime: TOZD Tovarna energetske elektronike
- sedež: Novo mesto, Velika Cikava 22 z lokacijami: Velika Cikava, Bršljin, Bizeljsko
- število zaposlenih: 751
- proizvodni program
  - sistemi energetske elektronike s kompletnim inženiringom: brezprekinitveni napajalni sistemi, elektromotorni pogoni, krmiljenje procesov in ostalo
  - napajalne naprave: usmerniki, pretvorniki, stabilizatorji, konektorji, spajkalniki in profesionalni napajalniki
  - modulni napajalniki: za potrebe telekomunikacijske, računalniške in procesne ter podobne opreme
  - elementi avtomatizacije: konektorji, spojni elementi, vtični paneli in bimetalni releji
- cilji:
  - koordinacija vseh poslovnih funkcij
  - povečanje proizvodnje sistemov
  - dobiti primat v snovanju in proizvodnji modulnih napajalnikov,
  - pospešno urejevanje poslovnih odnosov znotraj DO in v SOZD Iskra
  - zmanjševanje proizvodnje artiklov z velikim deležem materiala (elektrokonfekcija, široka potrošnja)
  - v letu 1986 prodati za 760 milijard din blaga in storitev, od tega v izvoz 8.200.00 \$ (6 mio kliringa in 2,2 mio konvertibile)

— do 1990 doseči razmerje prodaje doma in na tujem tržišču 50 : 50

Organiziranost v poslovno proizvodne vertikale

je bila ciljna usmeritev, ki smo jo v Avtomatiki zastavili že v 1983. letu. Tako je nekako v tem obdobju prišlo do določenih sprememb na lokaciji Savska c. 3, v letu 1984 pa se je proces nadaljeval v Novem mestu. Ideja o poslovnih proizvodnih povezavi obeh temeljnih organizacij se je v tem delu Slovenije ponujala že dlje, še posebno aktualna pa je postala v zaostrenih gospodarskih razmerah, ki so imele za posledico, da je ena TOZD delala v novih, vendar slabo izkoriščenih proizvodnih prostorih z izgubo, druga pa je načrtovala izgradnjo le-teh, saj so bili predpogoj za njen nadaljni razvoj, oz. za doseganje takšne kvalitete proizvodov, kot jih zahteva trg. Tako je bila integracija TOZD ekonomska nujnost za oba subjekta, kar so delavci tudi speljali na referendumu. Izhodišni cilji ob integraciji so bili: doseči večje zadovoljstvo v novem kolektivu,

maksimiranju ekonomskih rezultatov, višji osebni dohodki in s tem tudi socialna varnost, boljša izkoriščenost prostorov in strojnega parka ter skrb za proizvodne programe, ki imajo prihodnost.

Dobro pučutje v kolektivu je osnova za doseganje ugodnih ekonomskih rezultatov

Že v dneh, ko je sedanjí direktor TOZD TENEL, Božidar Zajc, podal vlogo za sprejem na omenjena dela in naloge, je bilo s strani novinarjev večkrat zastavljeno vprašanje, kako boste dosegli enotnost, homogenost kolektivov »z dveh bregov reke Krke«. Odgovor je bil, kot eden od osnovnih ciljev, zapisan v izhodiščnem programu vodenja, ki je bil predstavljen in sprejet na zboru delavcev v juniju lanskega leta. Dokaj konkretne naloge so bile opredeljene z naslednjimi ciljmi izhodišči:

1. Ustvariti dobro razpoloženje delavcev in doseči homogenost kolektiva na osnovi doseganja dobrih ekonomskih rezultatov, množičnega inventivnega dela, večje delovne discipline in poštene delitve ustvarjenih materialnih dobrin. Pri doseganju nadpovprečnih rezultatov morajo biti deležni nagrade tudi strokovnjaki razvojnega sektorja v TOZD RI in v TOZD Trzinje, ki delajo konkretno za TOZD TENEL.
2. Povečati obseg in vpliv na domačem in tujih trgih, s ponudbo modernih in kakovostnih naprav ter sistemov energetske elektronike.
3. vsaj 50% vsega proizvodnega blaga prodati na tuje trge, najmanj pa moramo izvoziti toliko, da bomo lahko sami uravnovesili zunanje-trgovinsko menjavo.
4. Strokovni ekipi TOZD TENEL mora biti dana koordinacija in transparentnost nad vsemi vitalnimi poslovnimi funkcijami.

rezultati v jugoslovanski samoupravni stvarnosti in to za vsako leto posebej.

Vsakoletno preverjanje vodilnih delavcev v TOZD

Sprejet koncept vodenja TOZD je v nadaljevanju pomenil tudi referendumski sprejem sprememb in dopolnitev Statuta TOZD v septembru 1985 ter sprejem pravilnika o organizaciji ter razvidu del in nalog, kot posledica makro in mikro organizacije temeljne organizacije. Pri tem pa v Novem mestu niso pozabili na realizacijo proizvodnega programa, ki temelji na energetskih izvorih. Kakovos-

tna in tehnološka raven zahodne Evrope, ki so jo v proizvodih v 22 letih razvoja še v okviru TOZD Napajalne naprave dosegli, je potrebno še izboljšati, odstotek rasti proizvodnje energetske elektronike in energetskih izvorov pa dvigniti glede na potrebe matične delovne organizacije, SOZD Iskra, kakor tudi domačega, predvsem pa tujega trga.

Pri tem pa notranje organizacijske spremembe kljub nujnosti, ne smejo predstavljati ovire. Tako so že v juniju lanskega leta, do uveljavitve že omenjenega pravilnika o organizaciji in razvida del in nalog, razrešili vse delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, imenovali vršilce dolžnosti ter posamezne delavce (mandatarje), kot nosilce nalog s področij, ki jih je opredeljevala nova organizacija.

Nekako po enem letu delovanja novega subjekta in po obravnavi zaključnega računa za 1985. leto, je vodstvo TOZD v sodelovanju z družbeno-političnimi organizacijami ocenilo, da je ustrezen trenutek, da tudi v praksi preverijo v statutu zapisano preverjanje opravljenih del in aktivnosti vodstvenih delavcev. Tako so kot prvo v mesecu marcu najprej tajno glasovali in na osnovi rezultatov tudi podali zaupnico direktorju temeljne organizacije.

Vsakoletno preverjanje vodilnih delavcev med novomeškimi Iskraši pomeni verjetno v Iskri edini primer, čeprav je v zahodnem svetu takšen način poznan in sprejet. Preverjanje zaupanja pa v primeru negativnih rezultatov nosi s seboj tudi določene sankcije, v roku 6 mesecev mora omenjeni delavec odstopiti od svoje funkcije, na njegovo mesto pa se kadruje drugega.

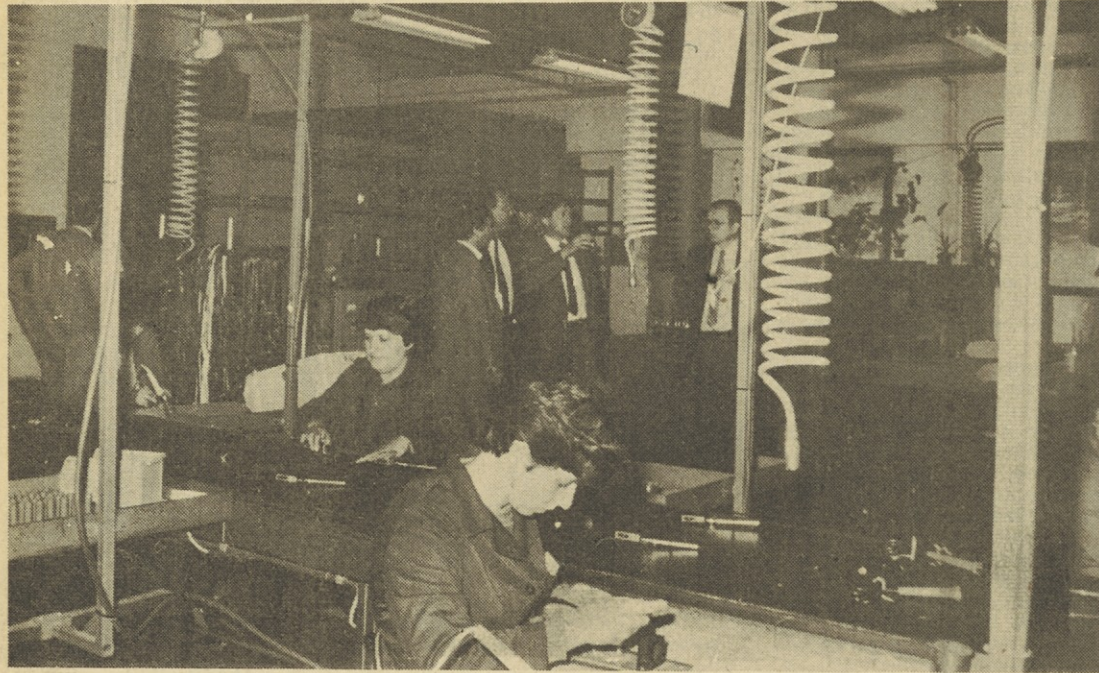
Način torej, o katerem bi bilo vredno razmisliti predvsem v tistih Iskrinih sredinah, kjer so slabi rezultati poslovanja predvsem posledica subjektivnih težav.

V tokratnem razgovoru ste verjetno pogrešali običajna poročila o poslovanju izvoznih uspehih in srednjeročnih ciljih. Namerno smo izbrali prav opisano temo, saj se v okviru SOZD Iskra v kratkem predvideva nekaj podobnih združenj. Naj bo TOZD TENEL torej za vzor, kako se z dobro predpripravo, zdravim načinom vodenja in programom, ki jo po rezultatih uvršča med najmočnejše subjekte, na katere Avtomatika tudi v bodoče računa, lahko organizira nov subjekt. Subjekt, za katerega pravijo tudi sami, da mora postati ena izmed najpomembnejših organizacij združenega dela v Novem mestu.

Š. D.

V razgovoru so sodelovali:

iz SOZD Iskra: Rado Faleskini — član KPO SOZD Iskra za RR dejavnost in inovacije, Auguštín CIUHA — predsednik KOOS SOZD Iskra, Miloš PAVLICA — sekretar DPO SOZD Iskra, Mojca SÍRK — predsednica OOSMS SOZD Iskra
iz DO Avtomatika: Rudi PIRC — glavni direktor DO,
iz TOZD: Darko Zajc — direktor TOZD TENEL, Stane ROMIH — direktor proizvodnje, Jože PAPIČ — tehnični direktor, Martin Dergan — vodja finančnega sektorja, Vojko Mrhar — predsednik OOS TOZD, Jože LUŽAR — sekretar OOSK

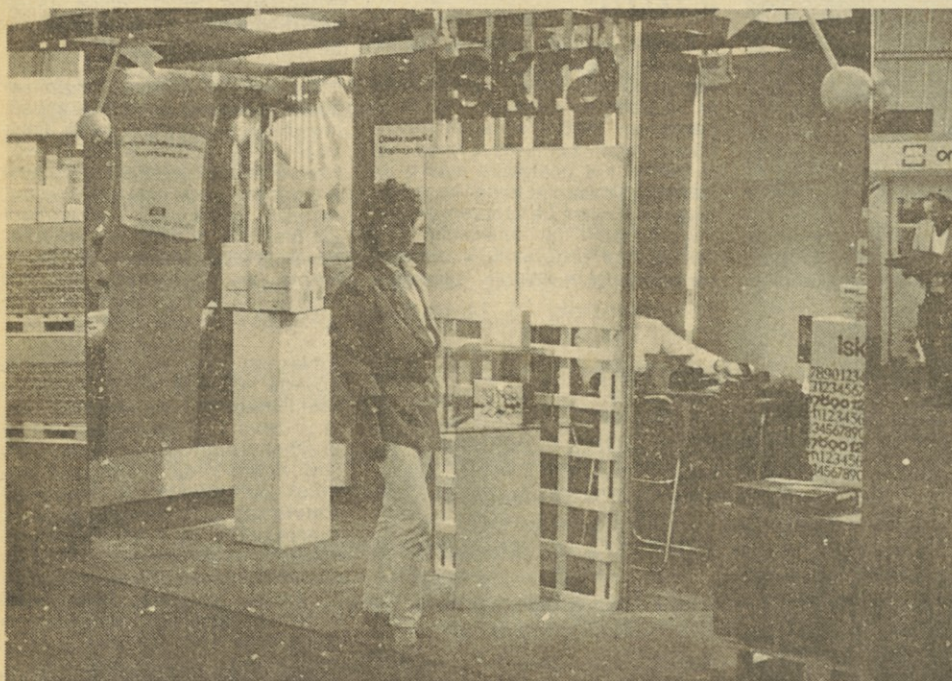

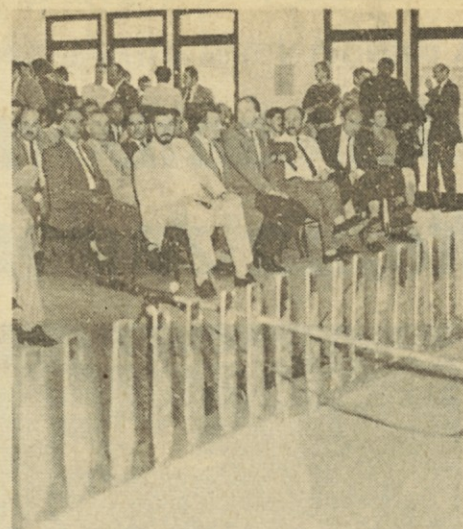
Inpak '86

»Embalaža izdelkov je danes znanost, ne amaterizem. V neizprosni konkurenci, zlasti mednarodni, je slabo pakiran izdelek kot blede zapečen kruh, ki ga odklonimo preden smo ga sploh pokusili.«

Ta misel, izrečena na otvoritvi bienalnega mednarodnega sejma embalaže in tehnike pakiranja INPAK '86 v Gornji Radgoni, je kar pravi uvod k fotoreportazi, ki smo jo posneli na Pomurskem sejmišču. Kot smo že poročali, je tamkaj Iskra nastopala na dveh stojnicah, načrtovalci in oblikovalci embalaže iz Marketinga Iskre Commerce pa so prejeli kar dva »Jugoslovanska Oskarja za embalažo« in več priznanj.

Iskra je velik porabnik embalaže, na sejmu pa se je predstavila tudi kot velik razstavljalec.

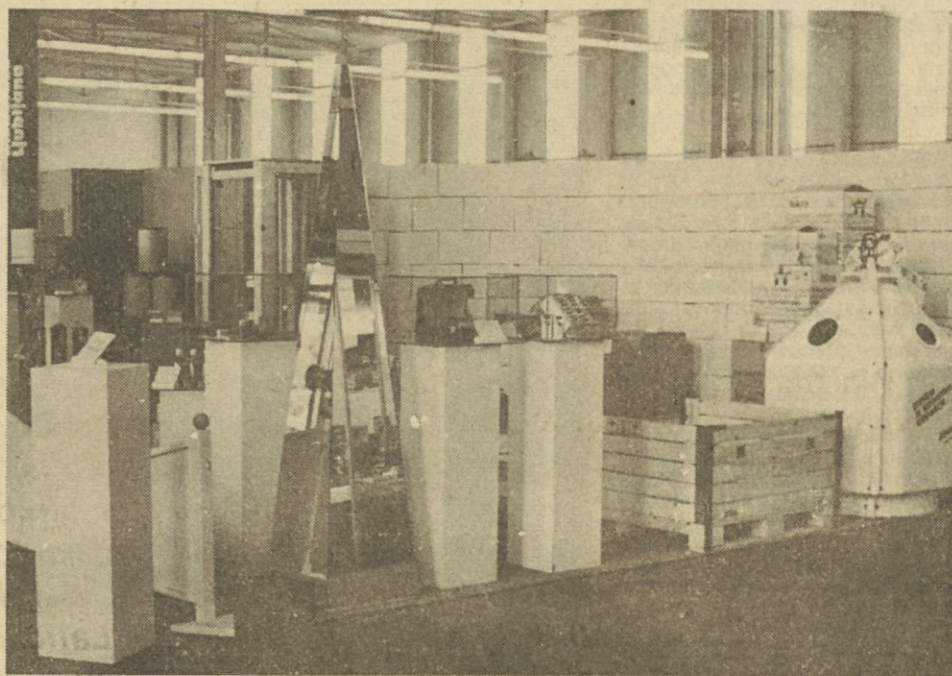
Posebna komisija je na osnovi natečaja podellila na slavnosti 20 »Jugoslovanskih Oskarjev za embalažo«. Iskra je »odnesla« dva.

Oskarje in priznanja je podeljeval podpredsednik slovenske Gospodarske zbornice Dolfe Vojšk. V imenu Iskre je nagrado prejel direktor marketinških dejavnosti v Iskri Commerce Jaka Škrbinc. (Tekst in foto LD)

Predstavila se je tudi Iskra Delta s programsko rešitvijo za spremljanje maloprodaje.

Nagrajeno embalažo so predstavili na posebnem prostoru.

Beograjski salon avtomobilov je privabil stotisoče obiskovalcev

Letošnji razstavljalni prostor Iskre je bil izredno lepo urejen

Na okrog 85 tisoč kvadratnih metrih površin, se je na letošnjem beograjskem salonu avtomobilov predstavilo več sto tisočem obiskovalcem okrog 400 razstavljalcev iz domovine in tujine. Tu so bili Japonci, Italijani, Nemci, Francozi, Poljaki, Danci, Švedi, Američani, skratka prav vsi, ki v avtomobilskem svetu kaj

veljajo. V velikih beograjskih razstaviščnih halah je bleščalo od razstavljene avtomobilske pločevine, da bolj ni moglo, kljub temu pa se je obiskovalcu kar stemnilo pred očmi, ko je ugledal ceno, na primer enega izmed avtomobilov Lancia, ki stane milijardo starih dinarjev.

(Dalje na 16. in 17. strani)

Brez Iskre ne gre

Pri cenah nekaterih avtomobilov se bomo ustavili nekoliko pozneje, najprej pa povejmo, da se je na sejm predstavila tudi Iskra, ki stopa in mora stopati v korak s spremljajočo avtomobilsko ponudbo.

Na izredno lepo urejenem razstavnem prostoru, za katerega ima največ zaslug arhitektka Polona Pogačar iz Iskre Marketing, so obiskovalci videli zaganjalnike za osebna vozila, z možnostjo vgradnje v Yugo Amerika, zastavina vozila, v Peugeot, Citroen itd., zaganjalnike in alternatorje za tovorna vozila, alternatorje za Lancio, Fiat, Zastavo, žarnice vseh vrst in moči, vžigalne tuljave, magnetne vžigalnike, svečke itd. To je razstavljal Avtoelektrika, Kibernetika pa je predstavila standardni program opreme za avtoelektriko in nekatere novosti, med njimi manjše testerje za zaganjalnike in alternatorje namizne izvedbe, profesionalne univerzalne preizkuševalnike elektronskih regulatorjev, profesionalne preizkuševalnike akumulatorjev, absorpcijski merilnik monoksida itd.

na takih sejmihi ni prepovedano, zato so tudi Iskrini predstavniki izkoristili vsak trenutek prostega časa in »pokukali« k sosedom, h konkurenčnim firmam, ki jih je bilo letos kar veliko, kaj razstavljajo. In res je bilo opaziti predvsem elektronske regulatorje za alternatorje, druge vrste regulatorjev, vžigalne tuljave ter razne druge dele, ki jih ima v svojem programu novogoriška Avtoelektrika! V zvezi s konkurenco bo mogoče zanimiv tale detajlček.

Slučaj je nanese, da sem bil tudi v poslovni stavbi Avtograđevine v Beogradu, skupaj s predstavnikom novogoriške Avtoprometa, ki je velik kupec izdelkov Avtoelektrike. Med pogovori je k mizi prisedel uglajen možakar in predstavniku Avtoprometa ponudil proizvodni program iz družine elektronskih regulatorjev, prav takega, kot ga ima Avtoelektrika. Med prepričevanjem, da so »njegovi« regulatorji kakovostnejši in cenejši od Iskrinih, je izvedel, da sem tudi sam Iskraš in ponudbo je kar nekoliko sramežljivo umaknil... Sicer pa je pripomnil, da je jugoslovansko tržišče dovolj veliko za »njegove«

in Iskrine regulatorje. S kupčijo pa kljub temu ni bilo nič. Zgovoren možakar, ki je prodajal (in pokazal vzorce) je bil iz firme Elmatik Niš!

Iskra pa ni razstavljala le na salonu avtomobilov, ampak tudi v beograjskem centru Sava. Tu je bila namreč posebna razstava ekskluzivnih dosežkov svetovne avtoindustrije in med njim je dobila mesto tudi Avtoelektrika. Povedati moramo še, da je vzporedno z avtomobilskim sejmom potekal v centru Sava tudi mednarodni kongres Fisita, ki se ga je udeleževalo okrog 600 vodilnih svetovnih inženirjev s področja avtoelektrike. Med njimi so bili tudi trije strokovnjaki iz novogoriške Iskre Avtoelektrike.

Sprehod med lepotci

Za letošnji beograjski salon avtomobilov velja nekakšna nenapisana ugotovitev, da novosti med razstavljenimi avtomobili ni bilo prav veliko.

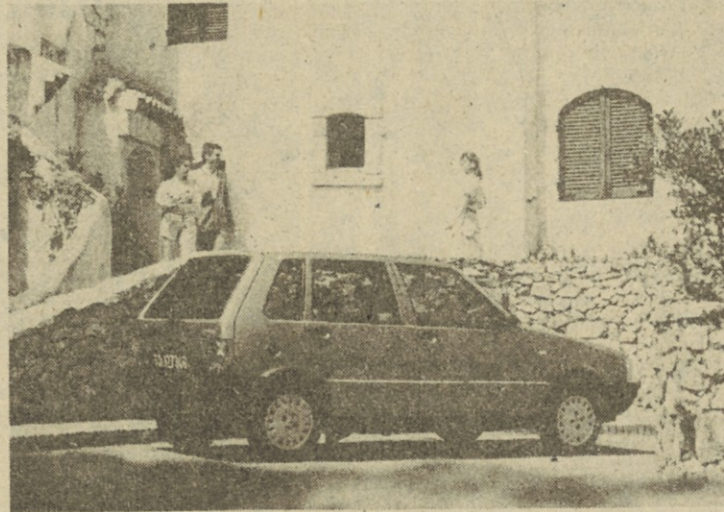
Med najbolj občudovanimi novimi vozili je bila gotovo letošnja

aktracija-spaček charleston. Razstavljen je bil na prostoru koprskega Cimos. Je avto kot Spaček, ima pa eno napako, ki sicer ni vidna, zanjo pa izveste takoj, ko vprašate za ceno. Zanj zahtevajo 1,99 milijona dinarjev, kamor pa niso vštete še ostale dajatve in davki, ki znašajo približno še 23,5 odstotkov na tovarniško ceno. Kljub temu se v Cimosu za prodajo ne bojijo in zatrjujejo, da z dobavo ne bo težav, saj prodajne količine niso omejene. Spačka, ki ima svojstveno opremo poganja 620 kubični dvovalnik. Cimos je prikazal še klasično viso za 2,7 milijonov in 26 odstotkov davkov ter viso TTI za 4,2 milijonov in 26 odstotkov davka.

Že po tradiciji se največ obiskovalcev zadrži v razstavnih prostorih kragujevske Crvene zastave. »Novi modeli za novi svet« so letos največ reklamirali svoja vozila, seveda ni težko uganiti, da so s tem mislili izvoz yugov v Ameriko. Po besedah predstavnikov Crvene zastave, naj bi letos izvozili kar 83 tisoč osebnih avtomobilov, od teh kar 60 tisoč v Združene države Amerike. Ameriško tržišče pa se seveda ne zadovolji le z eno inačico avtomobilov.

Lancia Y 10, avto leta 1985 v Jugoslaviji

Uno 60 SL je moč dobiti pri nas, a le iz konsignacijske prodaje

Zanimanje obiskovalcev, poslovnih mož, komercialistov, gospodarstvenikov, je bilo za razstavljene Iskrine izdelke veliko. To so potrdili tudi prijazni komercialisti, predstavniki obeh delovnih organizacij, ki so od jutra do poznih popoldanskih ur stalno sprejemali poslovne partnerje, potencialne kupce, jih seznanjali z možnostmi prodaje, cenami, roki dobav, delovanjem razstavljenih eksponatov itd.

Konkurenca

Med zainteresiranimi kupci je bilo tudi veliko tujih, kar priča, da ima Iskra iz dneva v dan večji sloves tudi na tujih tržiščih. Seveda ni manjkalo tudi takih, ki so prišli s fotoaparatom, celo s kamero v roki in zabeležili na celulojdni trak vse, kar je Iskra razstavljala. To seveda

Beograjski salon avtomobilov je obiskalo več sto tisoč ljudi

bila, stalno zahteva nekaj novega. Kragujevčani so vsaj doslej prisluhnili tem zahtevam in tudi na sejmu so že predstavili YUGO GVS in yugo California, zahtevni Američani pa želijo tudi yugo cabriolet (z odprto streho) vendar na sejmu ni znal nihče povedati, ali se bodo uresničile zamisli, da bi ta tip avtomobila izdelovali v koprskem Cimosu? Žal iz tega zveni, da se tudi med domačimi tovarnami ne znamo, ali pa nočemo pogovarjati.

Tuje in domače novosti

Se eno novost smo zasledili v prostoru Zastave. To sta bila avtomobila Zastava 101 in 128 z oznako GX. Imata povsem spremenjen videz, med drugim ju krasita velika plastična odbijača, na pragovih so plastične letve, v notranjosti je spremenjena armaturna plošča, najpomembnejša sprememba pa je peta prestava. Za ceno še nismo mogli izvedeti, tudi tega ne, kdaj bo na voljo domačim kupcem, saj bodo imeli prednost tuji. Kaj mislite, kateri avto se ponša s šestimi E. To je avto yugo E, ki ga odlikujejo ekonomičnost, eksport, Evropa, ekologija, ergonomija in estetika. Nekateri so mu nadeli višjo oceno, kot jo ima yugo A, po zagotovilih predstavnikov Crvene zastave pa vplačila že sprejemajo na vseh prodajnih mestih, če prinesete s seboj okrog 1,5 milijona dinarjev (vračunane vse dajatve).

Pri Crveni zastavi pa se lahko dogovorite tudi za dražji avto, ki se imenuje Lancia thema, na razpolago jih bo 150, prodajali pa jih bodo za dinarje. Z vsemi dajatvami bo ta 1995 kubični avto stal na cesti okroglo milijardo starih dinarjev!

Veliko zanimanja je vzbudila tudi nova lada, sodobno vozilo, prav nič podobno ruskim, kar je tudi razumljivo, saj so ga naredili s pomočjo

nemških strokovnjakov. Samara, kot so ji dali ime, bo na razpolago s 1100 in 1500 kubičnim motorjem, v Zastavi pa pravijo, da bodo sprejemali vplačila v drugi polovici leta. Avto je izredno varčen, saj porabi pri 90 km/h (1100 kubičen) 5,4 litra bencina, pri 100 km/h 7 in pri mestni vožnji 7,9 litra. Tudi cene še niso hoteli izdati »namignili« pa so na 2,6 milijona z vsemi dajatvami.

To je bilo nekaj »dinarskih« avtomobilov, mnogo globlje pa bi bilo treba seči v žep ob nameri morebitnega nakupa avtomobilov iz konsignacije, torej za devize in dinarje. Najcenejši fiat Uno stane nekaj manj kot 7 milijonov lir, z uradno menjavo in dajatvami pa stane v SR Srbiji 2.910.371,00 dinarjev (cena iz prejšnjega tedna).

Tudi na razstavnem prostoru Peugeotota se je kar trlo obiskovalcev, največje pozornosti pa je bil deležen model 309. Ocenili so ga kot avto po meri za povprečno družino, ima pa štiri, ali še bolje, pet vrat. Je konforten, kot mnogo večje limuzine, v njem pa je vse tisto, kar se je pokazalo kot dobro iz dosedanjih modelov te francoske tovarne. Delajo ga z 1,1, 1,3 in 1,6 litrskimi motorji, pri 90 km na uro pa nobeden ne porabi več kot 5,5 litrov bencina. Še dve ceni: model 309 GT stane 57.705 F frankov in dinarske dajatve, model 309 SR s 1580 kubičnim motorjem pa 54.565 F frankov ter dinarske dajatve. In če vse skupaj seštejemo, bomo ob nakupu lažji za okrog 4 milijone dinarjev. Res, astronomske cene, a ne za vse. Peugeotov 309 je na primer na razpolago le 20, na seznamu pa je že 650 kupcev! V prvih petih mesecih letos so zastopniki italijanske Alfe prodali 500 vozil, prav toliko novih BMW se že podi po naših cestah. In povpraševanje raste, saj je treba za nov BMW čakati že pol leta.

Od jugoslovanskega tržišča si veliko obetajo tudi Japonci, saj drugače ne bi prišli razstavljati tako

daleč. Pokazali so izredno lepe modele, firme Nissan, Mitsubishi, Toyota, itd. Le Volvu in Saabu se zdi beograjski sejem preveč odmaknjen, oz. premalo odmeven.

Za zaključek le še nekaj drobnih podatkov. Letošnji jubilejni 25. beograjski salon avtomobilov se ujema še z nekaterimi drugimi pomembnimi obletnicami. Najprej omenimo 100-letnico avtomobila, 50-letnico Avtomontaže in 3-milijontega avtomobila, izdelanega v

kragujevški Crveni zastavi. Žal nimamo podatkov, kolikšen odstotek avtoelektričnih izdelkov iz novogoriške Avtoelektrike je v teh avtomobilih.

Jugoslovanska strokovna časopisje je proglasilo za avto leta 1985 v Jugoslaviji Lancia Y 10, ki je bila razstavljena tudi v Beogradu. Poleg ostale bleščeče pločevine — bolj paše za oči, kot misli na nakup...

Marko Rakušček

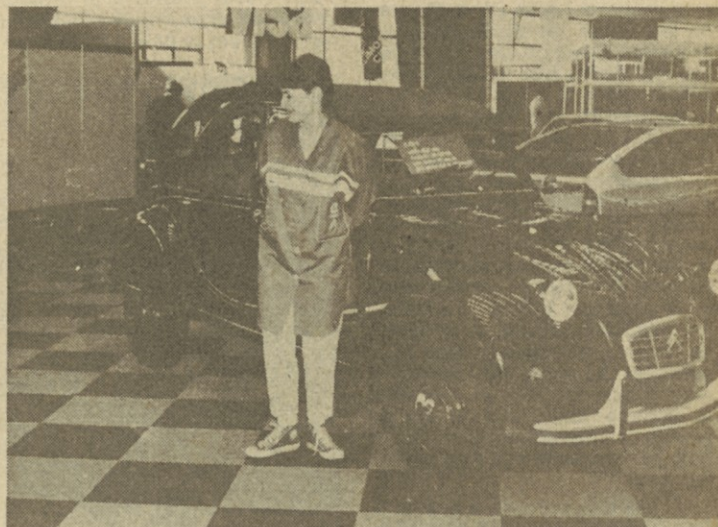
Peugeot 309-lepotec med lepotal

Novo lada Samara bo možno kupiti za dinarje v drugi polovici leta

Izpopolnjena stoenka v izvedbi GTL

Velike pozornosti je bil deležen Cimosov Spaček, ki ga bodo spet prodajali za dinarje

Naših štirideset let

Piše:
Dušan Željeznov

Naš sogovornik
ing. Vladimir Klavs

20 let pozneje

Pogoji za selitev v Horjul so bili težki in v nekem smislu celo tvegani, kajti vsak dan smo morali prevažati iz Ljubljane v dveh avtobusih inženirje, tehnike, tehnologe, mojstre in druge strokovne sodelavce, kakršnih tedaj v Horjulu ni bilo. Ceste so bile slabe, makadamske, in še posebno pozimi je bil to nevaren problem. Na drugi strani pa smo dobili v Horjulu za začetek zelo ustrezne prostore in odlične in poštvene delavke in delavce, ki so se željni zaposlitve hitro priučevali in z velikim uspehom vključevali v novo tovarno. Led je bil prebit, na srečo kakršnihkoli nesreč s prevozom, ali kakih drugih neresljivih problemov nismo imeli, vse druge nezadostne pogoje pa je mladostna zagnanost in vztrajnost sodelavcev tako rekoč »na juriš« prešla. Pod kakšnimi pogoji smo začeli, priča dejstvo, ki je mogoče z današnjimi pogledi docela neverjetno, da je npr. vsa proizvodnja kaset, šasij in drugih pločevinastih izdelkov ob začetku elektronek Horjul temeljila na ročni stiskalnici kupljeni na odpadu za 1.000 starih din, vendar opremljeni in delno predelani doma po starih idejah tovariša Sušteršiča, ki sta jih uredila tovariša Lisjak in Furlan. Šele v Horjulu smo začeli kupovati prve stroje, naprave in merilne instrumente tako, da smo začetne improvizacije zamenjali z bolj industrijsko opremo in postopki.

Tej ekipi, kot celoti in vsem posameznikom, ki so se vsak dan vozili iz Ljubljane in poštvenosti tistih iz Horjula in okolice, ki so se že prva leta zaposlili v tovarni, gre zasluga in zahvala, da se je nova tovarna na povsem kmečkem področju, s tako zahtevnim programom tako hitro utrdila in ustvarila solidne kadrovske in druge pogoje za poznejši uspešni razvoj. Bilanca proizvodnje je že v prvem letu bila:

- 675 elektronskih aparatov
- 638 regulacijskih transformatorjev
- 200 laboratorijskih potenciometrov
- 3200 preklopnikov

— 60000 žičnih uporov in vrsta drugih izdelkov

Izredna rast proizvodnje v naslednjih letih pa hitro in uspešno vključevanje v vse faze proizvodnje novih sodelavcev, je pripeljalo do tega, da so se lahko že v letu 1960 razvojni laboratoriji preselili nazaj v Ljubljano, hkrati pa so bile proizvodne prostorske kapacitete z rekonstrukcijo podvojene in nabavljena je bila nova proizvodna in merilna oprema.

Nekdanji obrat IEV je tako prešel v pravo tovarno in po kompleksni integraciji, ko je nastala velika Iskra, je od 1. 7. 1962 horjulska tovarna poslovala kot samostojna delovna organizacija: Iskra KRANJ, tovarna merilnih instrumentov Horjul. Tako je poslovala do leta 1975, ko se je ob reorganizaciji celotne Iskre kot TOZD vključila v delovno organizacijo Iskra ELEKTROMEHANIKA Kranj.

Tudi ves nadaljnji razvoj Elektrotehnike Horjul je bil v glavnem obeležen s hitrim vzponom proizvodnje, ki je bil sicer v času prve gospodarske reforme 1967 precej zavrt, vendar se je že v naslednjih letih uspešno nadaljeval in se je iz proizvodnje v prvem 1957. letu, ko je 114 zaposlenih proizvedlo za 128 milj. S din proizvodnje, povečal v letu 1976 s 300 zaposlenimi v proizvodnjo za prek 6 MRD S din.

Po navedeni integraciji v Iskro se je horjulska tovarna razvijala skladno z ostalimi Iskrinimi delovnimi organizacijami, izvedene so bile znane programske dopolnitve, vendar vse v programu profesionalne elektronek. Tudi v nadaljnjem razvoju celotne Iskre, njenem srednjeročnem in dolgoročnem programu razvoja zavzema elektronika Horjul ustrezno častno mesto proizvodjalca profesionalne elektronek za najrazličnejše namene.

Ni moj namen, da danes nadalje analiziram vlogo Horjula v razvoju elektronek v Jugoslaviji, dovolj je ugotovitev, da se njeni izdelki srečujejo vsepovsod v Jugoslaviji v industriji, na institutih, v šolah, bolnicah, armadi, pošti, železnici, itd. Tudi nimam možnosti in pravice ocenjevati vloge horjulske Iskre na razvoj horjulske doline in na ose-

Risanje skal v horjulski Iskri 1958. leta

ni razvoj vseh vas prebivalcev te doline, da si mislim, ko se spominjam teh krajev, ko sem jih prvič videl in če jih primerjam z današnjem stanjem, da je bil v teh 20 letih narejen izreden razvoj in to vsestranski, tako v pogledu življenjskega standarda, kot tudi v strokovnem, kulturnem, političnem itd. Iz preprostih kmečkih fantov in deklet, takrat mnogih samo s končano osemletko — ali niti ne — so mnogi nadaljevali študij ob pomoči tovarne in dvigali svoje kvalifikacije na strokovnih področjih, kot tudi političnih, samoupravljalških in danes enakopravno, strokovno, samozavestno in zavzeto, kot v drugih delovnih organizacijah upravljate s svojo TOZD elektrono Horjul in družno z drugimi Iskraši upravljate s celotno našo Iskro.

Naj spomnim, da prav zdaj sodelujete pri kreiranju novega samoupravnega sporazuma, s katerim bomo v Iskri in ob sodelovanju z ostalim gospodarstvom izvedli preobrazbo naše družbe v skladu z ZZZ, novom zakonom o delovnih razmerjih in drugimi zakoni, ki bodo še sprejeti v zvezi z nedavnimi ustavnimi spremembami.

Posebno obeležje pa ima ta naš jubilej še zato, ker sovpada s političnimi jubileji naše partije in maršala Tita, jubileji, katerih posledica v revoluciji in NOB je naša svoboda,

ki je nudila pogoje, da ste se tudi tu v Horjulu lahko v miru posvetili vsestranski izgradnji in razvoju.

Kot dolgoletni Iskraš z veseljem ugotavljam še to, da je, ko je Iskra kot celota v svojem razvoju šla tudi skozi nekatera krizna obdobja in motnje, vaš kolektiv vedno zavzel napredna, razumna in konstruktivna stališča in tako kot zrel kolektiv prispeval svoj delež k razvoju elektronek in s tem Iskre, danes znane delovne organizacije po Jugoslaviji in v svetu.

Dovolite mi ob koncu, da Vam v imenu vseh ostalih Iskrašev in v imenu Skupščine Iskre iskreno čestitam k vašemu 20-letnemu jubileju in Vam želim, da bi tudi v bodoče v okviru velike Iskrine družine še naprej uspešno napredovali v dobrobit vaše prelepe horjulske doline in s tem naše domovine.

Hkrati mi dovolite, da se Vam zahvalim tudi osebno in v imenu vseh tistih, ki smo pred 20 leti tod začeli, za povabilo na ta vaš današnji praznik in pa predvsem zato, da ste naše začeto delo tako vestno in zavzeto nadaljevali in pripeljali do tako velikih uspehov, ki jih danes proslavljate.

Želim Iskri Elektroni Horjul še mnogo velikih, lepih in prijetnih jubilejev.

Oddelek konstrukcije v Horjulski Iskri 1985. leta

Narava ciljev dobre poslovne strategije

Današnja industrija, še zlasti tista, ki posega na področja višjih in visokih tehnologij, mora oblikovati nekaj značilnih strategij, s katerimi dosega značilne splošne cilje. Ti splošni, oz. glavni cilji so:

- rast podjetja z rastjo industrije,
- za podjetje značilni, tržno vodilni produkti,
- nizka cena produktov in
- vzdrževanje zadostne akumulacije (dobička).

Za uresničevanje glavnih ciljev so potrebne strategije, določene s posameznimi delovnimi in razvojnimi programi, kot so npr.

- alternativno trženje,
- odprti sistemi,
- računalniško integrirane komunikacije in
- računalniško integrirana proizvodnja.

Kaj so npr. posamezni strateški programi? Alternativno trženje je npr. strategija, skozi katero se bodo razvili distribucijski kanali, prek katerih se bodo ceneni produkti prodajali končnim uporabnikom, komponente, podsistemi in sistemi pa tudi drugim proizvajalcem končnih produktov (OEM). Uspešno industrijsko podjetje mora imeti natančen načrt o tem, kolikšen del celotnega plasmaja se bo pretakal skozi alternativne kanale.

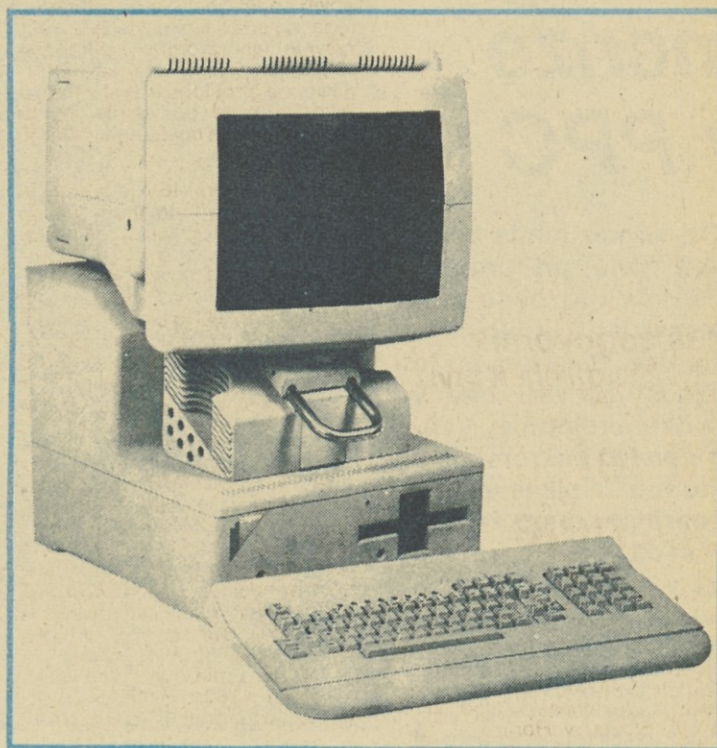
Odprti sistemi predstavljajo strategijo, s katero se lastni produkti odpirajo tudi drugim proizvajalcem na področju oblikovanja, načrtovanja, dodelave, dopolnjevanja, kar vse naj bi povzročalo učinkovito vključevanje načrtovanih produktov in linij v tržišče. Strategija odprtih sistemov mora upoštevati zmožljivosti posameznih produktov in linij. Pri tem je potrebno razvijati tiste dele tehnologije, ki omogočajo produktno kontrolo in omejevanje možnosti reverzne tehnike pri konkurenčnih proizvajalcih.

Računalniško integrirane komunikacije (RIK) so strategija, ki poskuša združiti obsežne produktne linije v obliki učinkovitega medsebojnega komuniciranja, da bi se tako oblikovala nova raven pro-

duktne uspešnosti, oz. produktne vodstva. Iskra lahko npr. pri tem uporabi svoje računalniške sisteme vključno z mikror računalniki, ki omogočajo komunikacijo med njimi in drugimi komunikacijsko združljivimi produkti.

Računalniško integrirana proizvodnja (RIP) je strategija, ki podjetju v okviru njegovih produktov zagotavlja produktno vodstvo in s katero se vzdržuje primerna akumulativnost (dobiček). Vključevanje produktov in linij, oz. industrijskih proizvodnih obratov v RIP je lahko postopno, prinaša podjetju bistvene konkurenčne prednosti, saj zagotavlja hitrejšo proizvodnjo boljših produktov in nižje cene, kot jih dosegajo drugi proizvajalci. Iskra lahko s svojimi računalniškimi sistemi bistveno avtomatizira in posodobi svoje produktne linije.

Tehnološke in proizvodne prednosti, prinesene v sedanost iz preteklosti, sploh ne bodo več odločilne, pomembne, uspešne, če v prihodnjem vodstvu podjetja ne bo sprejeto spoznanje o nujnosti strategij tipa RIK in RIP. Iskra ima na obeh področjih svoje tehnološke in metodološke izkušnje, ima pa tudi sodobne procesne in poslovne informacijske sisteme, ki so njene lastni produkti; to pa je že bistvena prednost pred vrsto drugih proiz-

vajalcev. To svojo strategijo lahko Iskra plasira na ključ svojim in drugim delovnim organizacijam in dosega tako svoje in okoliško proizvodno prestrukturiranje, tj. uvažanje avtomatiziranih enot in novih produktov in linij.

Ob tem se mora hitreje razvijati tudi marketiška organizacija, ki bo lahko generirala večji obseg naročil tako, da bo računalniško integrirana proizvodnja obratovala z visoko akumulacijo. Odprta marketiška strategija za Iskrine in druge prodajne organizacije mora doseči bistveno večjo množičnost in obseg pri plasmaju Iskrinih produktov. Le na tej osnovi se lahko preživetveno povečujejo strateški kapital, produktivnost in dohodek na zaposlenega v prihodnosti.

Naštete splošne cilje, strategije in njihove programe je mogoče

razviti hierarhično navzdol do določenih podrobnosti. Te podrobnosti se potem uresničujejo operativno in oblikujejo realizacijsko celoto, opredeljeno s časovnimi fazami. V okviru tako izdelane splošne strategije s cilji obstajajo dinamično opredeljene naloge za vodstva podjetja v celoti, v njegovih delih, do vodij skupin in samih delavcev. V tej strateški usmerjenosti, v njeni dinamiki, se skriva tudi motivacija za posameznega delavca, od proizvodnega, tehnološko-intelektualnega do vodstvenega.

Verjetno je ob vsem tem smiselno pokazati tudi na značilne cilje slabe poslovne strategije. Slabi cilji bi bili npr. negacija na začetku naštetih dobrih ciljev, tj. nazadovanje podjetja, povprečni produkti, njihova visoka cena in poslovanje z izgubami. Te cilje bi bilo očitno moč dosegati z nealternativnim trženjem, zaprtimi sistemi in s pomanjkljivo komunikacijo in proizvodnjo.

Očitno je da je dobre poslovne strategije mogoče uresničevati le s sposobnostno organiziranimi sistemi, ki temeljijo na napornih prizadevanjih in visokih sposobnostih upravnih, tehnoloških in proizvodnih delavcev. Slaba poslovna strategija se uresničuje samodejno, nekontrolirano z nenapornim, lahkotnim delom nesposobnih in/ali solidarno onespobljenih delavcev v podjetju.

Cepav sta ti dve strategiji evidentni, nam nesposobnost na vztrajnost preteklosti še vedno onemogoča prodor bolj sposobnostno dinamične sedanosti. V tem strateškem nasprotju pa se seveda ne skriva zgolj statično dolgočasje marveč tudi vse večja dinamika tveganja in preživetja v prihodnosti.

Anton P. Železnikar

Prenova menze v PPC

Ob koncu junija bodo stekla dela pri prenovi prostorov družbene prehrane v kleti 2 ljubljanske stolpnice. Med tem bo to dolžnost prevzel bife v prizidku stolpnice, vendar v bistvu s skromnejšo ponudbo. Najkasneje 1. oktobra pa bomo že lahko sedli za pogrnjene mize v obnovljeni menzi.

O naši prehrani v stolpnici smo lani že obširno pisali. Podrobno smo opisali sedanje stanje in zabeležili tudi predloge obiskovalcev menze. Analizirali smo vzroke, zakaj obrat družbene prehrane ne more sam pripravljati kuhanih obrokov, temveč je vezan na nakup že izgotovljene hrane in jo je s tem primoran dan za dnevno prevažati in pretresati. Za prehod na samostojno kuhanje in pripravljanje toplih obrokov sedanji prostori v K 2 ne ustrezajo več, ker ne izpolnjujejo sanitarno-tehničnih zahtev, niti nima obrat ustrezne opreme, kljub dobri volji delavcev Invest servisa, da bi domačim gostom omogočili glede prehrane v isti hiši nekaj drugega dom.

Po dolgotrajnih razgovorih in usklajevanju na vseh ravneh, od SOZD do sleherne TOZD, ki so zavzete za rešitev tega problema, so sedaj odstranjene vse zapreke tako, da bodo ob koncu junija stekla dela pri prenovi prostorov v najgloblji kleti stolpnice.

Toni Kaplan, sodelavec Invest servisa, vodja načrta prenove in hkrati nadzorni organ del nam je povedal, da zajemajo dela rušenja nekaterih obstoječih zidov, ker bo obrat prostorsko večji. V prvi vrsti je določena razširitev kuhinje z novimi spremljevalnimi prostori, to je shrambo in hladilnico, ki ju obrat do sedaj ni imel. S tem bo ločen tudi prostor za odpadke stran od kuhinjskega prostora tako, da bo možen sprotni odvoz odpadkov. Tako namreč terjajo sanitarni in tehnični predpisi.

Sedanja oprema kuhinje je po večini zastarela, saj jo uporabljajo že 12 let — od dokončane gradnje stolpnice. Zmogljivost je

tudi precej skromna in omejena na pripravo toplih sendvičev in podobnega. Zato je naročena nova oprema. Del le-te bo izdelal IGO v Trnovem, hladilne module (komore) pa LTH iz Škofje Loke.

Prostor s pogrnjenimi mizami za domače goste pravzaprav po prenovi površinsko ne bo nič večji, pač pa bolj smotrno izkoriščen, čeprav bo sprejel več gostov. Pri tem seveda ni misljen večji številni zaposlenih v stolpnici, ampak večje število tistih, ki se bodo odločili za prehrano v obratu zaradi boljše kakovosti hrane in večje izbire.

Novost po rekonstrukciji bo tudi prostor za poslovne gostitve, kot jo terja ugled našega industrijskega giganta in narekuje tudi praktičnost v istem posloppju, v središču mesta, ob bistveno manjših stroških.

V ta namen bo Invest servis izselil sedanji oddelek mikrofilma. V tem prostoru površine 115 kvadratnih metrov bo torej poslovnih prostor. Mikrofilm pa bo odslej drugje.

Obstoječi sanitarni predpisi terjajo tudi ločena stranišča. V poslovnem prostoru bo poseben WC, medtem ko za zaposlene v obratu ostaneta dva WC, ločeno za ženske in moške in seveda tudi garderobe. Projekt predvideva prenovo sistema prezračevanja, spremembo instalacij, vode, elektrike in klime in seveda vse prilagoditve, glede na novo opremo in nove potrebe.

Projekt prenove je Investicijski zavod za gradnjo Trga revolucije, izvajalec del pa SCT, ki je že gradil spočetka skelet stolpnice, nato dogradil stavbo sedanje stolpnice in tudi prizidek. Toni Kaplan sicer pravi, da sedaj šele priteka projektna dokumentacija, vendar bodo dela končana še poleti, to je v dveh mesecih in pol. Preostala polovica meseca je rezervirana za obvezni tehnični pregled.

Stane Rejc, vodja družbene prehrane in Brane Janežič, pomočnik vodje storitev, oba v Invest servisu, sta dopolnila razgovor še z naslednjimi podatki:

Prenova bo potekala v petih mesecih, zato ne bo prehudo vplivala na počutje zaposlenih, kljub temu pa brez malic najbrž ne bi šlo. Nalogo menze bo ta čas prevzel bife v prizidku stolpnice. Od pol sedmih do osmih bo čas za kavo in napitke, nato pa do pol 13. ure za malice, mrzle obroke, tople sendviče in mlečne pakirane izdelke. Sistem poravnave bo nekoliko spremenjen. Vsak bo najprej plačal naročeno pri eni od dveh blagajn in s tem plačilnim listkom nato prevzel naročeno. Obrat družbene prehrane predvideva ob določenih trenutkih gnečo, toda temu se ne da izogniti. Gostje bodo morali uživati hrano stoje zaradi bistveno manjšega prostora, vendar morda to ne bo tako hudo, ker bodo počitnice in bo precej odsotnih.

Oktobra se bodo oddahnili in se razveselili prenovljenega prostora, pogrnjenih miz, lepšega okolja z umetniškimi slikami na stenah, kar bo zanesljivo povečalo apetit in celo za trenutek podaljšalo počitek pri jedi. Morda bodo nekateri potem še vedno godrnjali, kajti predvideno je, da bodo gostje sami vračali posodo na določeno mesto. Restavracija bo torej obdržala zaradi manjših stroškov samopostrežni način prehranjevanja, kot je to skoraj povsod običaj.

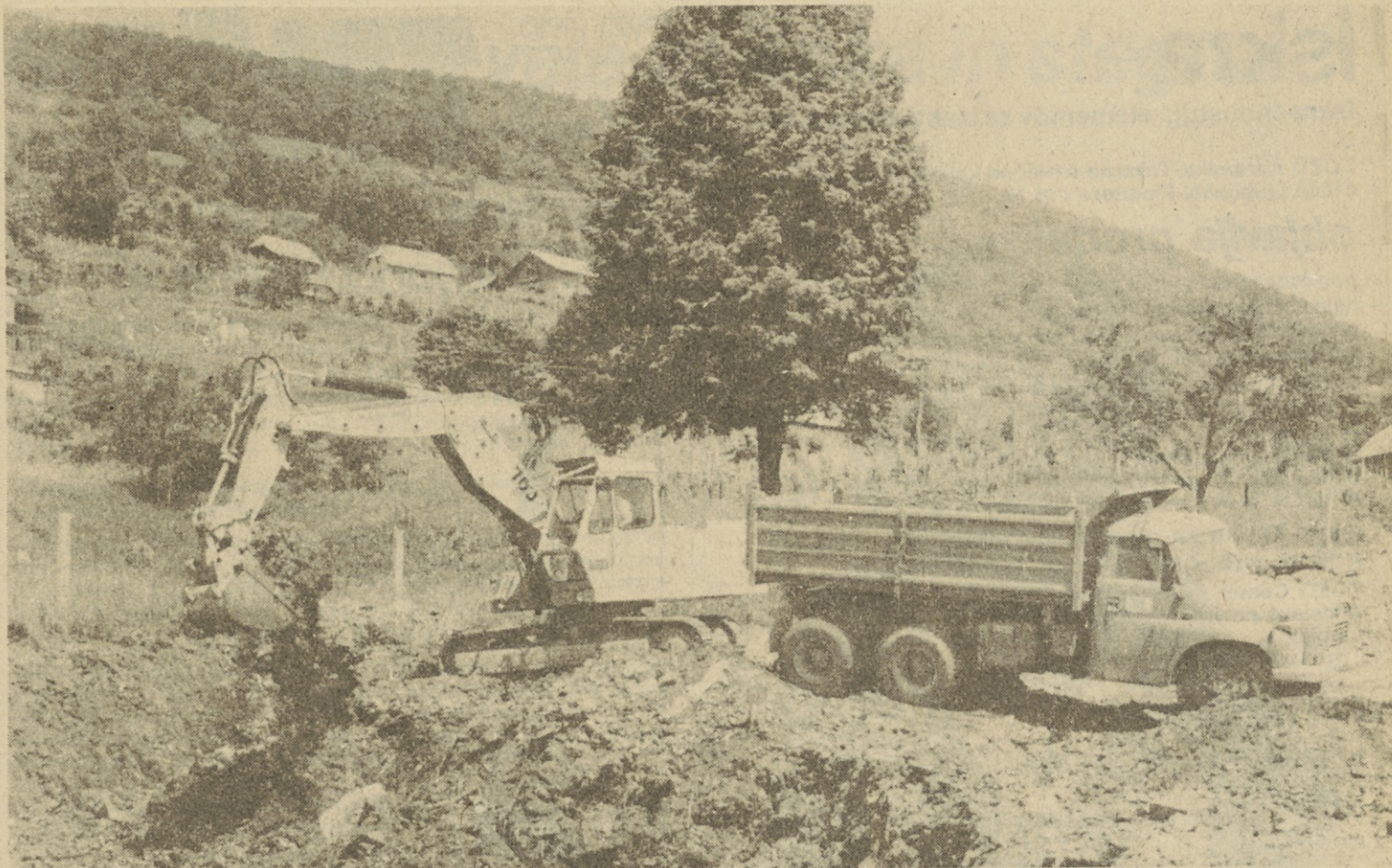
Zaradi novo organizirane kuhinje bo Invest servis zaposlil dva nova kuharja, ves ostali obratni personal pa ostane.

Obrtniška dela bodo usklajena s sosednjim Kulturnim domom Ivana Cankarja. Rušenje sten in izsekavanje za nove instalacije bo povzročilo nekaj hrupa, kar bi nenajavljeno motilo pri sosedih morebitna video in audio snemanja umetniških programov. Zato se bosta Iskra in KDIC dogovorila o časih teh nujnih obrtniških del.

Tako. To bi bilo nekako vse glede prenove. Sodelavci v Invest servisu pripominjajo le še, da so vso obnovo natanko pretehtali, uskladjali dela in dobave tako, da bo rekonstrukcija končana v najkrajšem možnem roku. Za morebitne motnje pri prehrani v začasnem bifeju pa prosijo za vnaprejšnje razumevanje.

Marjan Kralj

V našem glasilu smo že pisali o pripravah na sanacijo odlagališča PCB na tovarniškem dvorišču semiške Iskre. Sredl maja so semiški Iskraši v okviru sanacijskega programa začeli graditi deponijo posebnih odpadkov (PCB). Črnomaljski GOK opravi obrtniška dela, projekte pa je predhodno pripravil Industrijski biro iz Ljubljane, ki je sodeloval z vrsto strokovnih institucij. Gradbeni odbor, ki je imel tretjega junija svojo prvo sejo, koordinira in nadzoruje dela pri izgradnji deponije. V skladu s programom v semiških Kondenzatorjih redno nadzorujejo posamezne pokazatelje onesnaževanja okolja. Nadzor je potreben, da gradbeni delavci ne bi bili po nepotrebnem izpostavljeni škodljivim učinkom PCB. Glede tega so zasnovali ustrezne varnostne ukrepe. Na sliki je začetek gradnje deponije. (V. Ž.)

Iskra

Iskra Commerce, n. sol. o.,
Tržno področje SEV
61001 Ljubljana, Trg revolucije 3

vabi k sodelovanju sodelavca za opravljanje del in nalog

Vodja predstavništva v Varšavi, Poljska

Pogoji:

- dipl. ekonomist, ali dipl. ing. elektrotehnike
  - 4 leta delovnih izkušenj
  - zunanjetrgovinska registracija
  - aktivno znanje jezika dežele, v kateri je predstavništvo, ali v njej običajnega poslovnega svetovnega jezika
- Delavca se imenuje za mandatno dobo 4 let. Kandidati naj vloge v roku 8 dni po objavi z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev pošljejo na naslov: ISKRA COMMERCE, LJUBLJANA, Kadrovski sektor, Topniška 58.

Kanjon Morače

Planinsko društvo Iskra bo organiziralo konec tega in v začetku prihodnjega meseca večdnevni izlet, njegov cilj pa bo kanjon Morače.

Program izleta je takle:

- 1. dan 28. junij, sobota:** z avtobusom skozi Županjo, Sarajevo, Fočo in Plužine v Dobri dol na Durmitorju, kjer bomo prespali v lastnih šotorih — 560 km
  - 2. dan 29. junij, nedelja:** vzpon na Bobotov kuk (2523 m) s Sedla in sestop do šotorov (+800m) — 6h
  - 3. dan 30. junij, ponedeljek:** z avtobusom skozi Žabljak ob Tari v Mojkovac, ogled Priogradskega jezera in skozi Kolašin v dolino Morače, kjer bomo v Dragoviča polju prespali v lastnih šotorih — 140 km
  - 4. dan 1. julij, torek:** vzpon v Moračke planine skózi sotesko Mrkvice do Kapetanovog jezera ter sestop prek Radojeva proda na Dragoviča polje — 13h
  - 5. dan 2. julij, sredo:** vzpon na Sinjevino iz Lipova v Džedov dol (3h), vzpon na Babin zub 2253 m in sestop čez Svrke na Dragoviča polje — 8h
  - 6. dan 3. julij, četrtek:** vožnja z avtobusom do Virpazara in ob Skadarskem jezeru v Ulcinj ter ob obali do Budve, kjer bomo prespali v lastnih šotorih — 250 km
  - 7. dan 4. julij, petek:** vožnja z avtobusom prek Crkvic, Guckega in Nevesinjskega polja do Boračkega jezera, kjer bomo prespali v lastnih šotorih — 300 km
  - 8. dan 5. julij, sobota:** vožnja z avtobusom prek sedla Makljen v Jajce in skozi Banja Luko v Ljubljano — 500 km
- Vožnje bo približno 2000 kilometrov. Oskrbeli se bomo lahko v Žabljaku, Kolašinu, Virpazarju, Budvi, Nevesinju in Jajcu. Cena izleta je izredno ugodna glede na prevozne stroške in sicer 18.000 dinarjev. Prijavite se pri Bredi Jančar po telefonu: 572-331/614, pri njej pa boste dobili tudi vse druge informacije. Na pot bomo šli s posebnim avtobusom. Izpred hotela Creina v Kranju bo 28. junija odpeljal ob 5.³⁰, izpred dvorane Tivoli v Ljubljani pa ob 6.

Iskra

Iskra-Industrija elementov za elektroniko, n. sol. o.

TOZD Keramika-Tovarna tehnične keramike, n. sub. o. 61000 Ljubljana, Pipanova pot 18

objavlja prodajo

poslovno-proizvodnih prostorov v Vižmarjih. Stavba se nahaja v neposredni bližini železniške proge, uporabne površine je 1700 m². Vse zainteresirane obveščamo, da dobijo informacije na tel.: 52-788.

Iskra

Iskra-Zavod za organizacijo in informatiko ZO-RIN, o. sub. o.,

TOZD Center za avtomatsko obdelavo podatkov CAOP Ljubljana Trg revolucije 7

objavlja prosta dela in naloge

1. Sistemskega analitika

(1 delavec)
za razvoj informacijskega sistema finančnega in tržnega poslovanja.

2. Projektanta računalništva

(1 delavec)
za dela na področju projektiranja računalniško podprtih informacijskih sistemov in upravljanje baze podatkov.

3. Pripravnika

(4 delavce)
za dela in naloge s področja računalništva.
Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje:
pod 1.: diplomirani ekonomist, ali ekonomist, 3. oz. 5 let delovnih izkušenj s področja tržišstva in financ, veselje do razvoja računalniško podprtih informacijskih sistemov.
pod 2.: višja, ali visoka izobrazba ustrezne smeri, najmanj tri leta delovnih izkušenj.
pod 3.: višja, ali visoka izobrazba ustrezne smeri.
Pisne prijave z opisom dosedanjega dela in dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: ISKRA ZORIN, TOZD CAOP, Trg revolucije 3, 61000 Ljubljana.
O izbiri bomo kandidate obvestili najkasneje v 15 dneh po sklepu DS o izbiri kandidatov.

Zahvali

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi drage mame

Katarine Klemenčič

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem TOZD TSD — duroplasti in termoplasti ter raziglanje, za izražena sožalja in denarno pomoč, ki ste mi jo nudili
hčerka Angelca Ržen z družino

Ob smrti mojega očeta

Petra Čufarja

se najlepše zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem s podsestava Števcev za denarno pomoč in izrečeno sožalje
Cilka Frelih

1923 1983

Iskra, baterije Zmaj
Ljubljana, Stegne 23

Bliža se čas dopustov. Industrija baterij Zmaj vam nudi ugoden nakup svetilk in baterij. Cena znižana za 25%. Izkoristite edinstveno priložnost.

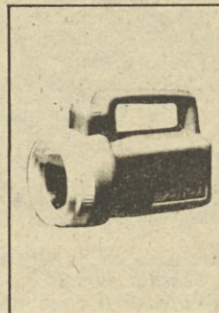
Ugoden nakup je samo za delavce Iskre!

art.: 011 425 NAMIZNA PRENOSNA BATERIJSKA SVETILKA TIP Z 50

vir energije: 1 baterija 6 V, tip 4R25S
žarnica: 4,8 V in 0,6 A
dimenzije: 320 x Ø 150 mm
teža: neto 190 g, bruto 750 g

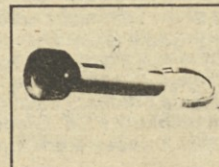
cena: 1.030 din

art.: 031 425 ROČNA BATERIJSKA SVETILKA — USMERJENA SVETLOBA TIP Z 52

vir energije: 1 baterija 6 V, tip 4R25S
žarnica: 4,8 V in 0,45 A
dimenzije: 170 x 75 mm x Ø 100 mm
teža: neto 150 g, bruto 710 g

cena: 884 din

art.: 012 114 ROČNA OKROGLA BATERIJSKA SVETILKA TIP Z40 (plastična)

vir energije: 2 bateriji 1,5 V, tip R14S
žarnica: 2,4 V in 0,3 A brez navojev
dimenzije: 158 x 59 x 33

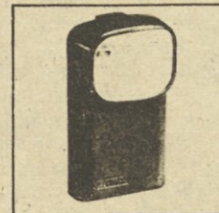
cena: 687 din

art.: 041 312 PLOŠČATA ŽEPNA BATERIJSKA SVETILKA TIP Z 22 (kovinska) Z 22

vir energije: 1 baterija 4,5 V, tip 3R12S
žarnica: 3,5 V in 0,2 A
dimenzije: 35 x 70 x 105 mm
teža: neto 105 g, bruto 220 g

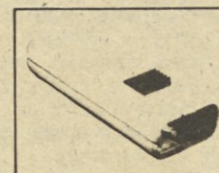
cena: 452 din

art.: 031 312 PLOŠČATA ŽEPNA BATERIJSKA SVETILKA TIP Z 20 (plastično ohišje)

vir energije: 1 baterija 4,5 V, tip 3R12S
žarnica: 3,5 V in 0,2 A
dimenzije: 41 x 70 x 115 mm
teža: neto 65 g, bruto 180 g

cena: 314 din

art.: 012 106 ŽEPNA DAMSKA BATERIJSKA SVETILKA TIP Z 10

vir energije: 2 bateriji 1,5 V, tip R6S
žarnica: 2,2 V z lečo in 0,25 A
dimenzije: 20 x 34 x 90 mm
teža: neto 30 g, bruto 60 g

cena: 332 din

Naročila pošljite na naslov:

Iskra — Industrija baterij Zmaj 61000 Ljubljana, Stegne 23
Informacije daje Ksenija Musič — tel.: (061) 571-511

Gimnastične vaje za boke in stegna

Spet prihajajo dnevi, ko se bomo lahko na plaži sprehajale v bikinkah in hlačkah za tenis. Dali vam bomo nekaj nasvetov, s pomočjo katerih vam bo mogoče še pravi čas pridobiti dobro formo.

Z VSAKIM poletjem so zvezane enake težave: zmanjšano gibanje in zimska prehrana sta povzročili pojav krepkejših oblin na tistih delih telesa, kjer jih najmanj želimo. V takšnem primeru pomaga samo nekaj: z izbranimi vajami odstraniti zimske odlaganine. Pri višjih ženskah se te odlaganine najbolj trdno drže na bokih in stegnih. Naslednje tri vaje vam bodo pomagale, da bodo ti deli dobili spet čvrstjše oblike.

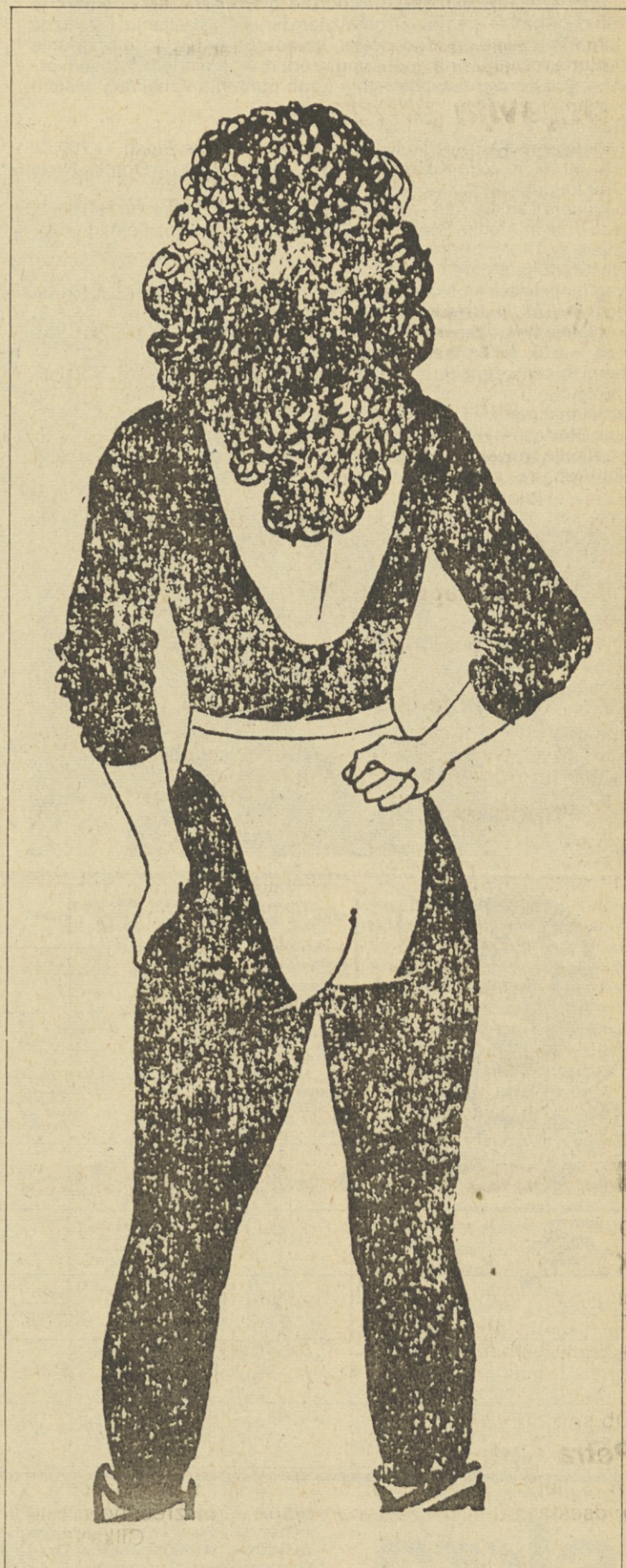
Prva vaja: Stojte naravnost. Eno nogo iztegnite nazaj in jo v kolenu prepognite. Zatem jo v zamahu iztegnite in jo na lahno dvigajte navzgor. Z vsako nogo ponovite vajo po dvakrat, najbolje pa po dvakrat na dan. Po vsaki vaji je za sprostitev treba teči na mestu.

Če za to vajo nimate partnerja, se seveda, lahko naslonite na zid, ali se oprimate za kak trdnejši stol.

Druga vaja: Napnite telo, naslonite se z rokama in nogama ob tla, nato nalahno dvigajte zgornji del telesa. Levo in desno nogo izmenično dvigajte z zamahom navzgor. To delajte, kolikorkrat le zmorete, vendar pa najmanj po desetkrat na dan in sicer dvakrat dnevno.

Tretjo vajo najrajši opravljajte zjutraj, pred zajtrkom in zvečer preden greste spat. Ležite na hrbet in dve do tri minute, z nogami, dvignjenimi navzgor, »vozite kolo«. Če boste te vaje opravljale redno, bodo vaši boki, in stegna spet dobila potrebno elastičnost.

Če želite poleti izgledati lepo v tesnih hlačah, morate od zgodnje do pozne spomladi izvajati predpisane vaje.

Športne igre Iskre Commerce

Naslov tega zapisa verjetno ni pravilen, saj so se športniki iz Iskre Commerce v pripravi na letne športne igre celotne Iskre pomerili le v treh panogah — kegljanju, namiznem tenisu in streljanju. Udeležba je bila kljub temu izredno dobra, seveda pa bi kazalo v prihodnje program precej razširiti, morda po vzoru drugih Iskrinih delovnih organizacij, kjer se na svojih letnih igrah pomerijo v najmanj desetih panogah.

Rezultati:

kegljanje moški pari — 1. Darko Pavlin in Tone Pipan — 769, 2. Srečo Širčelj in Jože Košmrlj — 751, 3. Aljoša Modic in Branko Nose — 749 kegljev. Nastopilo je 19 parov;

kegljanje ženske pari — 1. Cvetka Andrejaš in Lojka Juras — 750, 2. Majda Volk in Alenka Švelc — 735, 3. Mika Vraber in Irena Femec — 607 kegljev.

Nastopilo je 6 parov;

kegljanje finale moški posamezno — 1. Tone Pipan — 582, 2. Bruno Stegel — 571, 3. Jože Košmrlj — 568 kegljev;

kegljanje finale ženske posamezno — 1. Majda Volk — 577, 2. Lojka Juras — 570, 3. Cvetka Andrejaš — 562 kegljev;

namizni tenis ženske: 1. Mojca Zidar, 2. Mojca Podgoršek, 3. Kristina Volčič,

streljanje moški: 1. Tomaž Prebil — 183, 2. Borut Janežič — 176, 3. Bojan Marter — 173 krogov. Nastopilo je 18 strelcev;

streljanje ženske: Kristina Volčič — 130, 2. Suzana Turšič — 129, 3. Mika Vraber — 126 krogov. Tekmovalo je 6 strelk.

LD

Človeška basen

ODTIS	2	ANGL. M. IME	TANTAL
PROSTA-SALA			
OCVIRK ANTON		ANTON AŠKERC	

ISKRA	STARE-SINA	DELAVKA NA TERENU	ZDRAVNIK NOBELO-VEC 1902	PRIMER	RUSKI PESNIK (NIKOLAJ 1821—78)	PESTNER	HUDA PLJUČNA BOLEZEN	KRAJ NA OTOKU PAŠMANU
ZNAČIL-NOST STRPNEGA ČLOVEKA								
POZNA-VALEC TEORIJE								
GALERIJA V LJUBLJ.				BICIKEL				
PRITOK SAVE				EDVARD BENES				
						VEZNIK		
						STRNIŠČE		
			PREBIVA-LEC NA PIRENEJ. POLOTOKU					KRAJ PRI POREČU
			ISKRA	CENT BOLOGNA				
			ORGANI-ZIRANI TRG BLAGA					
			ISKRA	PASTIR OVNOV				

Iskra

Iskra — Elementi
TOZD SEM —
Tovarna specialnih
elementov
in materialov n. sub. o
6100 Ljubljana
Tržaška 2

vabi
k sodelovanju sodelavce za
opravljanje naslednjih del in
nalog:

Izdelava tračnih jeder

Od kandidatov pričakujemo
končano osemletko ter nekaj
delovnih izkušenj
Delo se združuje za nedoločen
čas s polnim delovnim časom.
Vloge sprejemamo v 8 dneh po
objavi na naslov: Iskra —
Elementi TOZD SEM, kadrovska
služba, Ljubljana, Tržaška
2.

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika: Mitoš Pavlica, odgovorni urednik: Dušan Željeznov, tehnični urednik: Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23 telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.